

Fertőrákosi Óvoda és Bölcsőde Kindergarten und Kinderkrippe Kroisbach
9421 Fertőrákos, Fő utca 156.

„SZÍNES VILÁG” PEDAGÓGIAI PROGRAM

Az intézmény OM azonosítója: 030464	Főigazgató: ..... Lang Viktória Főigazgató
Legitimációs eljárás	
Nevelőtestület nevében elfogadta, véleményezte:	A szülői közösség nevében véleményezte: .....
A Fenntartó nevében jóváhagyta: ..... P.H.	
A dokumentum jellege: nyilvános	
A dokumentum hatályos: 2024. szeptember 1.	
..... Lang Viktória Főigazgató P.H.	

Tartalom	
I. ADATLAP.....	5
II. BEVEZETŐ	6
III. BEMUTAKOZÁS	7
IV. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP	9
Gyermekkép	9
Óvodakép	9
V. AZ ÓVODAI NEVELÉS	11
Az óvodai nevelés általános feladatai.....	11
Nevelési programunk alapelvei	11
Pedagógusképünk.....	11
Alapvető céljaink.....	12
Részcélok:	12
Alapvető feladataink	13
Részfeladataink:	13
VI. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	14
Az egészséges életmód alakítása	14
A fejlődés eredménye óvodáskor végére:.....	15
Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	15
Célunk:	16
Feladataink:	16
A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:	17
Az anyanyelvi nevelés, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	18
VII. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI	19
Személyi feltételek	19
Tárgyi feltételek	19
Az óvodai élet megszervezése.....	19
Az óvoda kapcsolatai	20
VIII. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE.....	21
Programunk javasolt heti rendje:.....	21
Programunk javasolt napi rendje.....	21
IX. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI.....	24
A tevékenység kerete	24
X. JÁTÉK	25
Cél:	25
Feladatok:.....	25
A játékba integrált tanulás.....	27
A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén	28
XI. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE.....	29
Célok:	29
Feladatok:.....	29
3-4 éves korú, ill. az új gyermekek:	31
4-5 éves gyermekek.....	31
5-6-7 éves gyermekek	32
A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén	33
XII. ÉNEK, ÉNEKES JÁTÉKOK, GYERMEKTÁNC.....	34
Célok:	34
Feladatok:.....	34
A 3-4 éves korú, ill. az új gyermekek.....	35
4-5 éves gyermekek.....	36
5-6-7 éves gyermekek	36
A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén	37
XIII. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA	38
Célok:	38
Feladatok:.....	38
3-4 éves korú, ill. az új gyermekek.....	39
4-5 éves korú gyermek	40
5-6-7 éves gyermekek	40
A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén	41
XIV. MOZGÁS.....	42

Célok:	42
Feladatok:	42
3-4 éves korú, ill. az új gyermekek.....	43
4-5 éves korú gyermekek	43
5-6-7 éves korú gyermekek	43
A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén	44
XV. VERSELÉS, MESÉLÉS	45
Célok:	45
Feladatok:	45
A fejlődés eredménye az óvodáskor végén	47
XVI. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK	48
Célok:	48
Feladatok:	48
A fejlődés eredménye az óvodáskor végén	49
XVII. A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS	50
A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:	50
XVIII. NEMZETISÉGI NEVELÉSÜNK HELYI GYAKORLATA	52
A német nemzetiségi vegyes csoport működési alapelve.....	52
Célok:	52
Feladatok:	53
Alapvető feladatok:	53
Részfeladatok:	53
Az óvodapedagógus feladatai:.....	53
Tevékenységek	54
Játék, a játékba integrált tanulás	54
A külső világ tevékeny megismerése	54
Mozgás, mozgásos játékok	55
Vers, mese, dramatikus játék	55
Ének, énekes játékok, zenehallgatás	55
Rajzolás, mintázás, festés, kézimunka, barkácsolás	55
A német nemzetiségi hagyományok ápolása, sajátos ünnepeink	56
Csoportunk kapcsolatai	56
Személyi és tárgyi feltételek.....	56
Személyi feltételek	56
Tárgyi feltételek.....	57
XIX. ÓVODÁNK HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI, EGYÉB RENDEZVÉNYEI	58
A gyermek életének jeles napjai.....	58
Egyéb ünnepeink.....	58
XX. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI.....	59
Óvoda- család.....	59
A kapcsolattartás formái:.....	59
Óvoda-bölcsőde.....	59
Óvoda- iskola	60
Az együttműködés formái:	60
Óvodánk egyéb kapcsolatai.....	60
XXI. SAJÁTOS FELADATAINK, SPECIÁLIS SZOLGÁLTATÁSAINK	62
Gyermekvédelem	62
Sajátos nevelési igényű gyermekek.....	62
Speciális szolgáltatásaink	62
XXII. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEK INTEGRÁCIÓJA ÓVODÁNKBAN	63
XXIII. PROGRAMUNK ERŐFORRÁSAI	67
Személyi feltételek	67
Tárgyi feltételek	67
Az óvodának a program céljaira rendelt eszközrendszere.....	68
Feladataink:	69
XXIV. ÓVODÁNK ELLENŐRZÉSI, ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE	70
Óvodánk írásos dokumentumai	70
A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése.....	70
Az óvodai csoportok és a gyermekek fejlődésének ellenőrzése és értékelése.....	71
XXV. AZ ISKOLAI ALKALMASSÁG JELLEMZŐI az óvodáskor végén.....	72

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	73
ÉRVÉNYESSEGI RENDELKEZÉSEK.....	74
FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM.....	75

I. ADATLAP

Az óvoda neve:

FERTŐRÁKOSI ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE KINDERGARTEN UND
KINDERKRIPPE KROISBACH

Az óvoda címe:

9421 FERTŐRÁKOS, FŐ UTCA 156.
Telefonszám: +36 20 243 0311

Az óvoda fenntartója:

FERTŐRÁKOS KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA
CÍME: 9421 FERTŐRÁKOS, FŐ UTCA 139.
Telefonszám: 99/530-024

Az óvoda alapító okiratának száma, kelte: FR/863-6/2024

Engedélyező szerv neve:

FERTŐRÁKOS KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Az óvoda főigazgatója: Lang Viktória

A program benyújtója: Fertőrákosi Óvoda Kindergarten Kroisbach

II. BEVEZETŐ

Óvodánk Győr-Moson-Sopron megyében a nyugati országhatár közvetlen közelében, Fertőrákoson található. Az önkormányzat által fenntartott, önállóan gazdálkodó, 4 csoporttal működő intézmény. A falu centrumában helyezkedik el, így jól megközelíthető.

A régi, öreg sváb családi házból átalakított óvoda hosszan elnyújtott épülete természetes módon illeszkedik a falu települési építészeti szerkezetébe. 2013-ban egy különálló épülettel bővült óvodánk, mely 2014-ben elnyerte a Fertőpart legszebb háza címet. 2024-ben egy negyedik csoporttal bővült intézményünk, kisebb hozzáépítéssel, átalakítással. Hatalmas udvarunk és kertünk ideális a gyermekeink számára, mert gazdag játék és mozgáslehetőséget biztosít.

A környező erdők, a közeli Fertő tó, a híres Kőfejtő tág lehetőséget kínál a természeti környezet megismerésére és megszerettetésére.

A falut magyar, német nemzetiségi és cigány családok lakják, akik hosszú évtizedek óta egymás mellett békében élnek. A határ közelsége az ország más területeiről is vonzza a családokat. Ez sokszínűséget hoz a falunak.

A német nemzetiségi családok kérésére, alapítványi segítséggel 1995-ben német nemzetiségi csoportot indítottunk, ahol gyermekeink nevelésében a német anyanyelv használata és hagyományaik ápolása is biztosított. 2024-ben egy második német nemzetiségi csoporttal bővültünk.

Komoly hangsúlyt kap munkánkban a roma családokkal való fokozott törődés, felkarolásuk. A cigány családok elismerik etnikai származásukat, de nem beszélik a cigány nyelvet.

Mindezek tükrébe tudatosan alakítjuk az élmény teli környezetet, ahol a gyermeket körülvevő személyi-és tárgyi feltételek optimálisan adottak, meghatározók; - fejlődő személyiségükhöz biztosítjuk az inger gazdag, óvodai környezetet.

Arra törekszünk, hogy óvodánk gyermekbarát, gyermek közeli, családias legyen, ahol megvalósul a gyermekekkel, a szülőkkel való optimális harmónia. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvoda a családi nevelést kiegészítő és hátránycsökkentő funkciót lát el.

III. BEMUTATKOZÁS

Óvodánk nevelőmunkájának megújítását a játék és a tanulás megújítása, korszerűbb szemléletű felfogása köré csoportosítottuk. Mindkét tevékenységnek a gyermekkorban azonosak a gyökerei: a gyermek tevékenységi vágyából, játékoságából fakadnak.

Óvodapedagógiai tevékenységünket a község önkormányzata és a nemzetiségi önkormányzatok által támogatott oktatásügyi elképzeléseik ismeretében alakítottuk ki és fejlesztettük tovább. Felmértük a szülők és a falu társadalmi igényeit, az óvoda szűkebb környezeti, szociális feltételeit és eddigi szakmai munkánkat.

Nevelőtestületünk megszavazta a tartalmi munka fő irányát, mely szerint jól bevált hagyományainkat megtartva, eddigi gyakorlati munkánkat kis lépésekben fejlesztve valósítjuk meg a nevelési programunkat.

Alapvető szempontnak azt tekintjük, hogy az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonásokat fejlesszük.

Nevelőmunkánk tartalmi színvonalát nagymértékben az óvónők felkészültsége, érdeklődése, attitűdje, elkötelezettségük foka határozza meg, melyre a jövőben is építünk. Hisszük, hogy az óvodapedagógus modellt, mintát jelent a gyermekek számára, személyisége az elfogadó és segítő, támogató attitűdön alapszik.

Községünk-óvodánk természeti adottságait, a gyermekek életkori sajátosságait, a képességfejlesztés lehetőségeit figyelembe véve alakítottuk ki sajátos arculatunkat, melyeket hagyományainkra építve, folyamatosan továbbfejlesztve valósítunk meg.

Óvodánk csoportszerkezete

Óvodánkban 4 vegyes életkorú csoport működik, melyből 1 magyar nyelvű, 2 német nemzetiségi és 1 csoport, melyben a „német nyelv az óvodában” módszer szerint dolgoznak az óvodapedagógusok. A szervezésnél a gyermekek érdekeit tartjuk szem előtt, melyet a nevelőtestületnek együttműködően kell támogatni.

A csoportok kialakításának elvi szempontjai:

- a.) A gyermekek csoportba kerülésének elvei: megfelelő életkori arány, testvérkapcsolatok, nemek aránya.
- b.) A nemzetiségi csoportba kerülés fő szempontja a szülők igénye, túljelentkezés esetén az SZMSZ-ben és Házirendben megfogalmazott szabályokat tartjuk szem előtt.
- c.) Az ily módon kialakított csoportok életmód szervezésének elvei:
  - A gyermekek fejlődésbeli különbségére differenciált tevékenységi stratégiát kell kidolgozni.
  - Az „együtt és külön” elvet érvényesíteni kell.

- A tevékenységet a nagyok szintjére kell szervezni, a kicsik kedvük szerint kapcsolódhatnak be.
- Fontos mindenki önmagához mért értékelése, az életkor és a fejlettség nincs összhangban, sok esetben jelentős érésbeli eltérés lehetséges.
- A nagyobbak szociális vonzereje az óvónői hatást erősíti.
- A csoport kisebb egységekre tagolódik, mely a tevékenység jellegétől függően alakul.
- A nagyok részére minden tevékenységnek megvannak a maga szabályai, a lehetőségekkel és korlátaival együtt.
- Az önkéntesség nem jelenti a rendszeres távolmaradások elfogadását.
- A játékos helyzetekben fontosak az ésszerű szabályok, szokások, a megfelelő magatartásformák, melyek fokozzák a közös játék élményét.
- Kezdeti, befogadási időszakban szilárd szokásrendszert kell kialakítani, az átrendeződések, státuszváltások miatt, a magatartási szokások erősítése a legfontosabb feladat, a kicsik – nagyok zavartalan együttműködése érdekében.
- Életkortól függetlenül erősíteni kell a szociális szerepeket, támaszkodni kell azoknak a gyerekeknek a segítségére, akik azonosulnak a szabályokkal.

IV. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

Gyermekkép

Az Alapprogram az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

A gyermek, fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Óvodakép

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

Az óvodai nevelésben alapelv, hogy:

- a.) a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi;
- b.) a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;
- c.) az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik: a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről; a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus

alakításáról; a gyermeki közösségben végezhető sokszínű - az életkornak és fejlettségnek megfelelő - tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról, e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmakról, emberi értékek közvetítéséről; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

V. AZ ÓVODAI NEVELÉS

Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Nevelési programunk alapelvei

Minden ember, beleértve a gyermek és pedagógus is, olyan érték, akit elfogadás, tisztelet, megbecsülés, szeretet, gondoskodás és különleges védelem illet meg.

Alapvető a gyermek alapos megismerése, a személyes bánásmód, a gyermekkel való szoros együttműködés, mely lehetővé teszi egyéni készségeinek, képességeinek kibontakoztatását, a személyiségvonások fejlődését.

Hangsúlyozott figyelmet fordítunk a közösségi életre történő felkészítésre.

Célul tűzzük ki a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztését, fejlődésének segítését az egyenlő hozzáférés biztosításával.

Tudatosan törekszünk a játék elsődlegességét biztosítani, mely sokféle tapasztalatszerzést, tanulási lehetőséget ad a gyermek számára. A játékra alapozva szervezzük a gyerek igényeihez, életkori sajátosságaihoz igazított tevékenységeket, mivel a gyerek utánzás útján, cselekvéssel egybe kötve, sokoldalú tapasztalatszerzéssel tanul.

Kiemelten kezeljük a környező világunk megismerését, a környezettudatos magatartás kialakítását, és az egészségmegőrző- mozgásfejlesztő nevelőmunkát.

Hangsúlyozottan figyelünk a német nemzetiségi csoportunkra, mert fontosnak tartjuk a nyelvi alapozást, fejlesztést és a hagyományápolást, a nemzetiségi kultúrához való kötődést.

Figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét.

Befogadjuk óvodánkba a más országból érkező gyermekeket is.

Hangsúlyt fektetünk az inkluzív és integrált nevelésre.

Pedagógusképünk

Alapelveink érvényesítéséhez óvónőink magas színvonalú ismeretekkel és a pedagógiai hivatás legfontosabb képességeivel rendelkeznek.

- Nyitottak vagyunk az új ismeretek befogadására.
- Szakképesítésünk mellett személyiségünk, rátermettségünk, képességeink és a pálya iránti elhivatottságunk egyaránt alkalmassá tesz bennünket a feladatok ellátására.
- Személyiségünkkel védelmet, biztonságot jelentünk a gyerekek számára.
- Magatartásunkban érvényesül a humanizmus, a befogadás, az elfogadás, a tolerancia, a pedagógiai optimizmus.
- Az óvónővel kapcsolatban elvárás a nyitottság, az érzékenység, együttérzés, segítőkészség.

- Mindannyian valljuk: az óvónő személye minta a nevelésben. Modell-közvetítő szerepét vállalnia kell a gyermek, a szülő és a helyi társadalom felé,- így egész életvitelével követendő példát ad.

Gyermekképünk:

Olyan gyermek nevelése, aki testben-lélekben egészséges, képességei szintjén optimálisan fejlődik, környezetében eligazodik, a természetet szereti, féltőn óvja, aki érdeklődő, a világ dolgaira rácsodálkozik, vidám, élettel, élményekkel teli. A gyermek egyedi mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény egyszerre.

Ezek szellemében fogalmazzuk meg nevelőmunkánk mottóját:

„Élmény teli, tevékeny, gazdag óvodai életet kívánunk megteremteni, amely mint egy SZÍNES VILÁG körülöleli a gyermekeket és önfeledt, boldog gyermekkort biztosít számukra.”

Helyi nevelési programunkat az alábbiak szerint építettük fel:

- „Óvodai nevelés országos alapprogramja”
- „Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve”
- 1989-es „Óvodai nevelés program”
- Nagy Jenőné: „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” c. választható óvodai program
- Zilahi –Stöckert: „Óvodai nevelés játékkal, mesével” c. választható program elemei
- „Négyszínvirág” c. óvodai program
- Deli Andrásné, Nagy Jenőné: Útmutató a nemzeti és etnikai kisebbségi óvodák helyi nevelési programjának elkészítéséhez c. programkészítő könyvének javaslatai
- SNI gyermekek irányelve 2/2005. (III: 1:) OM rendelet
- 2003. évi 25/II számú Oktatási Közlönyben megjelent Kt. módosításait.
- „Óvodai nevelés országos alapprogramja” - módosítások, 2018

Alapvető céljaink

- A családi nevelésre alapozva a 3-7 éves korú gyermekek sokoldalú, komplex, harmonikus fejlesztése, személyiségük kibontakoztatása, a gyermekközpontúság alapján életkori és egyéni sajátosságaik figyelembevételével.
- Kiemelt jelentőséggel bír az egészséges életmódra nevelés, és a művészeti nevelés (verselés, mesélés; ének, zene, énekes játék, gyermektánc; rajzolás, festés, mintázás, kézi munka)
- Közeli és távolabbi természeti környezetük megszerettetése, védelme természeti lehetőségeink által.

Részcélok:

- A nemzetiségi és német nyelvű csoportokban a kétnyelvűség kibontakoztatása, a német nyelv megőrzése, fejlesztése. A nemzetiség hagyományainak, népi kultúrájának ápolása, átörökítése.

- Fokozott törődés a cigány és más nemzetiségekkel, vagy más országból ide települt gyerekekkel, felzárkóztatásuk és fejlődésük érdekében.

Alapvető feladataink

Az óvodás gyerek fő tevékenységi formájára alapozva az alábbi tevékenységi formákat kell megvalósítani.

- Az egészséges óvodai környezet megteremtése, az egészséges életvitel igényének megalapozása.
- Az egészségügyi szokások alakítása, gyakorlása tevékenységhez kötve.
- Az egészségügyi hátrányok leküzdése, fokozott gondozási feladatok mindennapi ellátása.
- Biztonságos, derűs, szeretetteljes, légkör megteremtése, mely sokféle érzelmi légkört biztosít és hozzájárul a gyermekek érzelmi neveléséhez.
- Törekszünk a gyermekek társas viszonyainak kialakításában egymás elfogadtatására, magatartásuk alakítására, a társas viszonyok formálására.
- A közös élmények, együttlétek, a közösen végzett tevékenységek erősítsék az olyan erkölcsi tulajdonságokat, mint az egymás iránti figyelmesség, törődés, megértés.
- A gyerekek kíváncsiságára, érdeklődésére, megismerési vágyára épülő tapasztalatszerzésekkel tesszük lehetővé, hogy egyre több ismeretet szerezzenek természeti és társadalmi környezetükről.
- A környezet tevékeny megismerésével, a természet szeretetére neveléssel, a környezetvédelmi tevékenységek gyakorlásával törekszünk a gyerekek értelmi fejlesztésére.
- Az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem képzelet, gondolkodás és az alkotó vágy) fejlesztése.

Részfeladataink:

- A nemzetiségi nevelés biztosítson megfelelő anyanyelvi környezetet gyermekeink számára.
- A német nemzetiség még élő szokásainak megismertetése, nyelvének, kultúrájának ápolása az óvodások hétköznapi tevékenységeiben, ünnepekben.
- A hátrányos, ill. a nehezen nevelhető gyermekeknek nyújtott érzelmi támasz, a gazdag élményanyag segítse az óvodai életbe való beilleszkedésüket, hátrányaik enyhítését.
- A KFI gyermekek felismerése és megfelelő szakemberhez irányítása.
- A tiszta beszédben, értelmi képességeikben lemaradt gyermekek fejlesztő pedagógushoz, logopédushoz juttatása.

VI. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása
- megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása

Az egészséges életmódra nevelés célja a gyerekek testi szükségleteinek kielégítése, egészséges életvitel igényének alakítása az egészséges testi fejlődés érdekében.

Feladatok:

- A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése.
- A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása.
- A gyermekek fejlődéséhez szükséges környezet kialakítása.
- A gyermekek óvodába lépése előtt családlátogatás alkalmával tájékozódunk az otthoni körülményekről, szokásokról, életvitelről, amelyben nagy eltérések tapasztalhatók. Ez meghatározza a gyermekek gondozásával kapcsolatos feladatainkat. A beszoktatás ideje alatt megismertetjük a gyermekekkel a mosdó használatát, a testápolási szokások sorrendjét, melyet a csoportban dolgozó óvónők és dajkák azonos módon, következetesen gyakorolnak. Az étkezési szokásokban tapasztalható egyéni különbségeket, lemaradást a kulturált körülmények biztosításával, személyes példaadással próbáljuk koruknak megfelelő szintre hozni. Fokozatosan kialakítjuk a helyes öltözködési szokásokat a szülők bevonásával. Hangsúlyozzuk a réteges öltözködés előnyeit. A gyermekek tisztasága, ápoltsága érdekében összefogva az egészségügyi szakemberekkel egészségnevelő, ismeretterjesztő munkát végzünk a szülők körében.
- A mozgás a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája. Naponta szervezünk néhány percig tartó mozgásos tevékenységet, a szabad levegőn való tartózkodást, melyek hozzá járulnak a gyermekek mozgásigényének kielégítéséhez.
- Megfelelő időjárás esetén a mozgáskoordinációjuk fejlődéséhez testnevelés foglalkozásokat is az udvaron tartjuk.

- Biztosítjuk az alváshoz, pihenéshez szükséges feltételeket. Figyelembe vesszük a gyerekek eltérő alvási igényét. A korábban ébredők csendben tevékenykedhetnek.
- A gyermekek rendszeres egészségügyi szűrése óvodánkban biztosított: tisztasági vizsgálat és fogászati szűrés.
- A mozgás lehetőségét minden évszakban a szabad levegőn való tartózkodással használjuk ki, figyelembe véve a gyermek ellenálló képességét. Kihasználjuk a levegő, napfény, víz együttes hatását, de odafigyelünk az erős napsütés káros hatásának kiküszöbölésére is.
- Testi épségük védelme és a baleset megelőzése érdekében önmaguk és társaik testi épségének megóvására neveljük gyermekeinket. Az eszközök használati tárgyak ellenőrzése, karbantartása, a hibaforrások megszüntetése folyamatosan történik.
- A lehetőségeinket figyelembe véve igyekszünk olyan esztétikus, gazdag tárgyi környezetet kialakítani, amely kedvezően befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának alakulását. Óvodánk tágas udvara lehetőséget nyújt a változatos játéktevékenységekhez. A sok fa és bokor meleg, napsütéses idő esetén is árnyékot biztosít. A nagy szabad füves és aszfaltozott pálya bő alkalmat ad a szervezett mozgásos tevékenységekre. A gyermekek szabad mozgását, edzését a különböző ügyességi játékokkal, mászóakkal, egyensúlyozó eszközökkel, mozgásfejlesztő szerekkel biztosítjuk.
- A többfunkciós csoportszobák alapterülete a létszámnak megfelelő, világos, hideg időben az egész napos játék színterei, egyúttal az étkezés és az alvás helyei is.
- Óvodánk rendelkezik külön öltöző helyiséggel, amit a folyosókon alakítottunk ki: fogason és öltözőzsákban tarthatják a gyermekek a levett ruhadarabjaikat.
- Környezettudatos magatartás kialakítására törekszünk, védjük és óvjuk környezetünket. A gyermekek figyelemmel kísérik a kertünk gondozását, részt vesznek a munkálatokban (a fű összeszedése, a virágok ösztönzése, fejlődésük figyelemmel kísérése...). A védett virágokat fokozottan óvjuk.
- A műanyag palackokat külön zsákba gyűjtjük, és felállítottunk a kapu alatt egy használt elem gyűjtőt is.

A fejlődés eredménye óvodáskor végére:

- Tudnak önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodni, fogat mosni, fésülni, amikor azt szükségesnek érzik.
- Önállóan használják a mosdót.
- Köhögéskor és tüsszentéskor igénylik és helyesen használják a zsebkezdőt.
- Esztétikusan megterítenek, vigyáznak az asztal rendjére, tisztaságára.
- A kanalat, villát megfelelően használják, a kés használatával ismerkednek.
- Tudnak önállóan szedni az ételből, önteni a folyadékból; eldöntve, hogy mennyit tudnak elfogyasztani.
- Önállóan öltöznek, vetkőznek; ruhájukat ki - begombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- Kialakul bennük a tiszta, esztétikus környezet igénye, vigyáznak arra.

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

1. Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó

értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezt szükséges, hogy

- a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék;
- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
- az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

2. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

3. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

4. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.

5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Célunk:

A gyerekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül. A hátrányos helyzetből, érzelemsivár környezetből érkező gyermekeknél a tartós, szeretetteljes kapcsolat kiépítése.

Feladataink:

Az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családi légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig; - ahol a közös élményeken alapuló közös tevékenységek során pozitív érzelmi kapcsolat jön létre gyermek – gyermek, gyermek – felnőtt között.

A természeti és társadalmi környezetünkben olyan feltételek megteremtése, amelyben alkalom nyílik az egymáshoz viszonyításra, ezáltal a reális ÉN – kép, pozitív értékrend, helyes viselkedés alakulására. A gyermek önérvényesítő törekvéseit figyelembe vesszük.

A gyermekek óvodába lépése előtt családlátogatás alkalmával folytatott beszélgetésekből igyekszünk képet kapni a család érzelmi viszonyairól, a családtagok érzelmi kötődéséről. A tapasztalatok alapján készülünk fel a gyermekek fogadására.

A csoportszobák kedves, derűs, nyugalmat árasztó berendezése hozzájárul ahhoz, hogy a gyermekek egész nap folyamán megfelelő helyet találjanak, és jól érezzék magukat. Alapvető az érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családi, gondolkodó légkör megteremtése. A dajkák munkáját is hassa át az érzelmi töltés, így pozitív gyermek dajka kapcsolat alakulhat ki.

A beszoktatásra külön gondot fordítunk, ahol az anya a gyermekével együtt ismerheti meg a közösségbe történő beilleszkedést. Elfogadjuk az otthonról hozott kedvenc játékát, sőt az első napokban mi is kedveskedünk személyes kis meglepetésekkel.

A hátrányos, érzelemsivár környezetből érkező gyermekeknek az óvodapedagógus „anyapótló”. Fontos, hogy nagy szeretettel, odafigyeléssel, megértéssel és türelemmel forduljon feléjük. Így lehet a többi gyereket is a másság elfogadására nevelni.

A nehezen beilleszkedő gyermekeket mondókával, dallal, ölbeli játékkal nyugtatjuk meg. Lefekvésnél különös figyelmet fordítunk a személyes kapcsolatra (simogatás, betakarítás, mesélés).

A családi légkör megteremtése segíti a társas kapcsolatok alakulását, miközben fejlődik, erősödik a gyermek – gyermek, felnőtt – gyermek pozitív érzelmi kapcsolata is. Mindehhez tevékenykedtető élet szükséges, ahol a közös élmények biztosítják a gyermek együttműködését, amely formálja az egymáshoz való viszonyukat, közösségi életre való felkészítésüket. A bátortalanabb gyermekeket odafigyeléssel, bátorítással segítjük az előre lépésben, örülünk apró sikereiknek.

A természeti és társadalmi környezetünkben olyan feltételek megteremtése alapvető feladatunk, amelyben alkalom nyílik az egymáshoz viszonyításra, ezáltal a reális ÉN- kép, pozitív értékrend, helyes viselkedés alakulására.

A gyermekek felé nyitottak vagyunk, segítjük a barátságok alakulását az érzelmileg átélt közös feladatok megvalósulását. Az óvodapedagógus segítse a gyermekeket abban, hogy elfogadják eltérő képességű és tulajdonságú társaikat.

Az óvodapedagógus alakítsa ki a közösségi élet szabályait. Bátorítson minden gyermeket, hogy a belső elégedettsége, pozitív ÉN- képe kialakuljon.

Hangsúlyt fektetünk az udvarias magatartásra a nap minden szakában, a kulturált viselkedés jó szokásaira: köszönés, valamit kérni, megköszönni, megszólítás, hangnem, beszédstílus.

A közös együttlétek, a közösen végzett munka öröme olyan erkölcsi tulajdonságokat erősít, mint az együttérzés, lelkiismeretesség, őszinteség, igazmondás, önzetlenség, figyelmesség.

Fejleszti akaratukat, ezen belül önállóságukat, önfegyelmüket, kitartásukat, feladattudatukat, szabálytudatukat.

A gyermek nyitottságára építve óvodánk elősegít, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt. Ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, ezért szükség esetén megfelelő szakemberek közreműködését kérjük.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- Ragaszkodnak egymáshoz, a felnőttekhez, óvodájukhoz s ez cselekedeteikben nyilvánul meg.
- A közös tevékenységekben aktívan és érdeklődéssel vesznek részt.
- Figyelemmel, türelemmel hallgatják az óvónő, társaik közlését.
- Ébrednek bennük a közösségi öntudat.
- Igényükké válik a helyes viselkedés és cselekvés szabályainak betartása.
- Örülnek a közösen elért sikereknek, a közös élményeknek.
- Társaik szokatlan megnyilvánulásait megértéssel fogadják (mátság).
- Kérés nélkül is segítenek egymásnak és a kisebbeknek.
- A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják.

- Képesek nyugodtan ülni, a tevékenységeket türelmesen befejezik.
- Tudnak kezdeményezni.
- Konfliktushelyzetben tudnak egyezkedni, a felmerülő akadályokat képesek legyőzni.
- Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.

Az anyanyelvi nevelés, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

1. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel - az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

2. Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára - mint életkori sajátosságra -, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

3. Az értelmi nevelés egyrészt a gyermek eddig megszerzett ismereteire, tapasztalataira építsen, bővítse, rendszerezze azt különböző tevékenységek, és élethelyzetekben való gyakorlás során, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) – alkotóképesség, kreativitás - fejlesztése. Az óvodapedagógus építsen a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire. Változatos tevékenységekkel további élményeket, tapasztalatokat szerezhetnek gyermekeink az őt körülvevő természeti-, és társadalmi környezetről. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

VII. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

Személyi feltételek

Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.

Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő (NOKS) nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.

A nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit.

A migráns gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Tárgyi feltételek

Az óvodának rendelkeznie kell a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon kell kialakítani, hogy az szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfelelően változó testméretének, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. Tegye lehetővé mozgás- és játékigényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vegye körül. A gyermekek által használt tárgyi felszereléseket számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel kell elhelyezni. Az óvoda egyidejűleg biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvoda alkalmazottjainak, teremtsen lehetőséget a szülők fogadására.

Az óvodai élet megszervezése

1. A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

2. A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

3. Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.

4. Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai

életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

Az óvoda kapcsolatai

1. Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

2. Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények), és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

3. A nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvoda kapcsolatot tart az érintett nemzetiségi önkormányzatokkal, szervezetekkel.

4. A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és - lehetőségei szerint - szakmai kapcsolatot tart fenn.

VIII. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

Programunk javasolt heti rendje:

életkor	KÖTETLEN		KÖTÖTT	
	rendszeres	alkalom-szerű	rendszeres	alkalomszerű
3-4 évesek	Környezet megismerésére nevelés Vizuális nevelés Zenei nevelés Irodalmi nevelés	Szabad mozgás minden nap	Szervezett mozgás	Irodalmi nevelés
4-5 évesek	Környezet megismerésére nevelés Vizuális nevelés Zenei nevelés Irodalmi nevelés	Szabad mozgás minden nap	Szervezett mozgás	Irodalmi nevelés Környezet megismerésére nevelés Zenei nevelés
5-6-7 évesek	Környezet megismerésére nevelés Vizuális nevelés Zenei nevelés Irodalmi nevelés	Szabad mozgás minden nap	Szervezett mozgás	Irodalmi nevelés Környezet megismerésére nevelés Zenei nevelés Vizuális nevelés

Logopédiai foglalkozás heti 1 alkalommal. Az igényeknek megfelelő óraszámban.

Fejlesztőpedagógiai foglalkozás heti 1 alkalommal.

Gyógypedagógiai foglalkozás a SNI gyermekek igényeinek megfelelően.

Programunk javasolt napi rendje

A tervezésnél figyelembe vesszük a gyermekek szükségleteit, esztétikus, higiénikus gondozásukra fordítható időszükségletet. A tevékenységek megszervezésénél elvi szempontunk: a kötetlenség, a rugalmasság. Kiinduló pontunk az óvodáskorú gyermek fő tevékenysége: a játék. Ebből következik, hogy legtöbb időt a napirendben erre a tevékenységre fordítunk.

A tervezett tevékenységek formái (ajánlás)

Időtartam	Tevékenységek
6:30-9:00	Óvodába érkezés, szabad játék a csoportszobában
6:30-7:45	Összevont csoportban szabad játék
7:45-8:55	Játékba integrált egyéni és csoportos tevékenységek. Részképességek fejlesztése egyéni képességek alapján. Környezetben szerzett élmények, tapasztalatok rendezése beszélgetések kapcsán.
8:55-9:05	Mindennapos testnevelés
9:05-9:15	Testápolási teendők, terítés
9:15-9:35	Tízórai, testápolási teendők
9:35-	Foglalkozások (éneke, zene, énekes játék, gyermektánc; verselés, mesélés; rajzolás, festés, mintázás, kézi munka; mozgás; külső világ tevékeny megismerése)
10:30-	Játék a szabadban vagy a csoportszobában (szabad mozgás, séta, kirándulások során a természet megfigyelése, élmény és tapasztalatgyűjtés)
11:45-11:55	Testápolási teendők, terítés
11:55-12:40	Ebéd, testápolási teendők
12:40-14:30	Pihenés, alvás
14:30-14:45	Ébredés, öltözködés, testápolási teendők, terem rendezés, előkészületek az uzsonnához
14:45-15:15	Uzsonna
15:15-15:30	Játék a szabadban vagy a csoportszobában
15:30-16:30	Összevont csoportban játék a csoportszobában vagy az udvaron

Kötelező:

- Mozgás (4-5-6-7 éveseknek)
- Mozgásos játékok

Közvetve kötelező:

- Verselés, mesélés
- Éneke, zene, énekes játék, gyermektánc
- A külső világ tevékeny megismerése

Kötetlen:

- Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
- A külső világ tevékeny megismerése (matematikai tapasztalatok)

A szervezet „tanulás” munkaformái:

Frontális:

- Mozgás, mozgásos játékok.
- Verselés, mesélés
- Éneke, zene, énekes játék, gyermektánc

Mikro csoportos:

- Éneke, zene, énekes játék, gyermektánc
- Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
- A külső világ tevékeny megismerése

Egyéni:

- Részképességek fejlesztése egyéni szükséglet alapján.

Spontán folyamatok kötetlen formában:

- Játék – minden megjelenési formájában
- Vállalkozás, ajánlkozás – valamilyen feladatra, tevékenységre
- Segítés – kortársnak, kisebbnek, felnőttek.
- Saját magával kapcsolatos teendők felismerése, elvégzése.
- Váratlan esemény, valamilyen történés a környezetben látogatás, meghívás valahová, vendég, gyermeki ötlet, kíváncsiság
- Gyermekek kérdései, probléma felvetései

IX. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

A tevékenység kerete

A gyermekek számára óvodánk (szűkebb-, tágabb) természeti – és társadalmi környezetének tevékeny megismertetése, megszerettetése az évszakok és az ünnepek aktualitásának figyelembevételével történik.

Komplex ismeretek nyújtása, megtapasztalása, bővítése, különböző jellegű tevékenységek alkalmazása globális fejlődésüket szolgálja.

Ehhez felhasználjuk:

- A játék, a játékba integrált tanulás lehetőségeit (matematikai tapasztalatok).
- A környezetismerettel kapcsolatos alkalmi és folyamatos megfigyeléseket, otthoni és óvodai élményeket.
- Vizuális jellegű, változatos tevékenységeket.
- Irodalomhoz tartozó (vers, mese, dramatizálás) lehetőségeket.
- Ének-zenei ízlésük kialakításához szükséges tevékenységeket.
- Mozgás, mozgásos játékok lehetőségeinek alkalmazását.
- Munka jellegű tevékenységek bemutatását, gyakoroltatását.

X. JÁTÉK

1. A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – képzettársításokat követő szabad játékfolyamat - a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

2. A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt - a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd, amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítőt, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

3. A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

4. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

5. Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

„Ne kényszerrel oktasd a gyermeket, hanem játszva, úgy, hogy előbb firkéssz ki a hajlamaikat.”

/ Platón /

Cél:

A gyermekek egyéni, belső késztetéseinek, vágyainak, képzettársításának kibontakoztatása.

Sokoldalú tapasztalatszerzés lehetővé tétele a szabad játék és a játékba integrált tanulás keretében.

Feladatok:

- A játékhoz szükséges feltételek biztosítása.
- Az óvodapedagógus játéksegítő módszerei, a 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták (mozgásos játék, gyakorló játék, szerepjáték, építő-, konstruáló játék, barkácsolás, szabályjáték, dramatikus játék és bábozás) minőségének, tartalmának gazdagításához.
- A szűkebb, tágabb környezetben szerzett tapasztalatok, ismeretek feldolgozása a szabad játékban, ill. játékba integrált tanulás során.
- Nagyobb teret adni a szerepjátékoknak, melyek igen jelentősek a gyermekek személyiségének fejlődése szempontjából.

- Bővíteni a szerepjátékok témáit, eszközeit, és az ehhez szükséges élményeket, tapasztalatokat.
- A játékhoz szükséges feltételek biztosítása.

Fontos, hogy az adott csoportban az életkori sajátosságoknak megfelelő méretű és számoságú, ill. esztétikus játékeszközök álljanak a gyermekek rendelkezésére, melyek valamilyen játéktevékenységre motiválják őket.

Minden korcsoportban a félkész eszközök biztosítása, gazdagítja a játék minőségét, tartalmát. Ezekről a játék aktualitásának megfelelően gondoskodunk.

A valódi alkotó játék kialakuláshoz megfelelő időre és helyre is szükségük van a gyermekeknek. Ezt figyelembe véve minden csoportban külön teret biztosítunk a különböző jellegű játéktevékenységekhez /építősarok, mesesarok, babakonyha, babaszoba, tornasarok és egyéb nyugalmasabb tevékenységekhez szükséges hely/. A megfelelő játékeszközök és játékterek megléte mellett a játéklehetőség folyamatosságát is biztosítjuk az elmélyült, alkotó jellegű játék kialakulásához.

A közösen gyűjtött terményeket és terméseket, a gyermekek által készített eszközöket, valamint a „kincses ládát” /is a gyermekek által elérhető helyen tároljuk/, hogy játékaikat bármikor használhassák.

A szerepjátékok kialakulásához, tartalmuk bővüléséhez élményszerű tapasztalatszerzési lehetőséget biztosítunk.

A „jobb ízű” játék létrejöttének érdekében, alkalmanként tréfás szavakat, humoros kifejezéseket is használunk.

A 3-4 éves gyermekeket megtanítjuk bizonyos játékeszközök célszerű használatára. Játékukba csak ötletadás szintjén, vagy balesetveszély esetén avatkozunk be. Segítjük a későbbi játszó párok, játszócsoportok kialakulását.

A napirendet, az időjárás figyelembevételével igyekszünk úgy alakítani, hogy az udvari játéktevékenységeikhez minél több idő jusson.

Az udvaron és a kertben is megteremtjük a nyugodt, kreatív játék lehetőségeit /barkácsolás, festés, rajzolás, konstruálás, homokvárépítés stb./, a gyakorlójátékokhoz apró eszközöket biztosítunk, a nagymozgásos játékok mellett. A kertben is használhatják a maguk által készített bábokat, az ilyen jellegű játékokhoz kisméretű paravánt adunk; a dramatizáláshoz pedig az aktualitásnak megfelelő kellékeket.

A gyermekek otthonról hozott tapasztalatait, különböző munkahelyeken tett látogatásainkkal, erdei kirándulásokkal gazdagítjuk. Ezek együttese és az óvodapedagógus esetleges szerepvállalása segíti a szerepjáték kialakulását, tovább fejlődését.

A játékok sokféleségét különböző ügyességi- és szabályjátékok ismertetésével is gazdagíthatjuk.

Az óvodapedagógus játéksegítő módszerei a 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták minőségének, tartalmának gazdagításához.

Elsődleges feladatunk a csoport és az egyén játékszintjének a felmérése. Ennek megfelelően a játékeszközök, - lehetőségek, - alkalmak biztosítása.

A 3-4 éves gyermekeknek leginkább a gyakorlójátékhoz szüksége eszközöket, valamint az egyszerű mozzanatokot tartalmazó szerepjáték kellékeit kínáljuk fel. Szükség szerint megtanítjuk a gyermekeket az eszközök célszerű használatára, esetleges szabályokra, a játékok jellegének megfelelő hely kialakítására, a játékokhoz használt eszközök praktikus elhelyezésére, elrakására.

A gyermekek igényeinek és játékszintjüknek megfelelően, játékukban szerepet vállalunk, esetlegesen példát adunk, szükség szerint szabályokat állítunk fel.

Az építő és konstrukciós játékoknál észrevetjük a sokféle variációs lehetőséget, megfigyeljük a játékhoz használt különböző formákat, méreteket.

Felhívjuk a gyermekek figyelmét a más-más anyagból készült, többféle formájú tárgyak külső, belső tulajdonságaira, ügyelünk a gyermekek konstrukciós játékanak formagazdagságára.

Megérettetjük a gyermekekkel az alkotás örömét, mintegy ösztönözve a további még gazdagabb, elmélyültebb játéokra.

Ügyességi- és szabályjátékok, valamint társasjátékok élvezetére is megtanítjuk a gyermekeket. Ezzel elősegítjük a gyermekek koncentrációképességének fejlődését. Gondolkodásra készítjük őket esetleges maguk alkotta szabályok kitalálására, ügyelve arra, hogy a feltételek egyszerűek és könnyen betarthatók legyenek.

Segítünk a gyermekeknek a szabályjátékokhoz tartozó nyertes és vesztes, pozitív és negatív élményének megértésében, elviselésében.

Megérettetjük a legközelebbi, lehetséges győzelem reményét is.

A színpadi játékok kialakulását gyakori meséléssel, bábozással, dramatizálással segítjük elő.

A népi és mozgásos játékokat, mondókák, versek, dalos játékok gyakori hangoztatásával ismertetjük meg a gyermekekkel /ügyelve az esztétikus, hangulatkeltő előadásmódra/.

Az anyanyelvi játékok kiválasztásánál elődleges szempontunk a szókincs gyarapítása, a kifejezőkészség és az artikuláció fejlesztése.

A játékba integrált tanulás

A programunknak megfelelően a teljes játékidőt, játékba integrált tanulásnak vesszük.

A feldolgozásra szánt témáktól függetlenül, a különböző játékszituációkat és az abból adódó helyzeteket kihasználva igyekszünk a gyermekek ismereteit, tapasztalatait gyarapítani /pl.: az építő- és a konstrukciós játékoknál matematikai ismeretek megalapozása, bővítése/.

A játékhoz használt különböző tárgyak, eszközök tulajdonságainak tudatos megtapasztaltásával próbáljuk a gyermekeket globális ismeretekhez juttatni.

A tervezett játéktevékenységeket, igyekszünk a kialakult játékfolyamathoz – a lehetőségeket figyelembe véve – a legkedvezőbb, legtermészetesebb módon kapcsolni. Így nem szakad meg a játék folyamata, esetleg más irányt vesz.

A tervezett játéktevékenységek – szükség szerint – mikrosoportos formában történnek, a játékok elrakása nélkül /esetleg körjátéknál kell nagyobb teret biztosítani/. A tevékenységek befejezésével – igény szerint – a gyermekek folytathatják a korábban megkezdett játékokat, ill. más tevékenységgel foglalják el magukat.

A gyermekek folyamatos játéktevékenysége heti egy alkalommal megszakad /kötelező érvényű/ szervezett mozgástevékenység miatt. Jó idő esetén, az udvaron, ill. a kertben, rossz idő esetén a csoportszobában tesszük lehetővé, hogy a gyermekek mozgásigényüket játékos módon elégíthessék ki.

A felkínált játéktémákat, a választott játéktevékenységeket, - eszközöket az évszakoknak, jeles- és ünnepnapoknak megfelelően alakítjuk.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek képesek elmélyülten, produktívan, egyénileg és csoportosan játszani.
- Egy- egy játéktémában több napon keresztül, együttesen részt venni.
- Játékukban a szerep- és konstrukciós játék dominál.
- Igénylik és szeretik a szabályjátékokat, elfogadják az ezzel kapcsolatos viselkedési normákat.
- Szeretik a színpadi játékokat, az ismert meséket többször dramatizálják, bábozzák.
- Kör- és felelgetős játékban szívesen részt vesznek.
- Társas viselkedésükben tapasztalható az óvoda által kialakított, gyakoroltatott viselkedési szabályok alkalmazása.

XI. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

1. A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb környezetének formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

2. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

3. A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítéloképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségsszemlélete.

4. Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

Célok:

- A gyermekek ismerjék meg, fedezzék fel szűkebb, tágabb környezetüket.
- Pozitív érzelmi viszony kialakítása a gyermekekben, az emberi, tárgyi, természeti, világi értékeink iránt, óvodapedagógusi példamutatással.
- Szerezzenek komplex tapasztalatokat a dolgok tulajdonságairól, jellemző jegyeiről.
- Környezetükkel kapcsolatos ismereteik segítsék a gyermekeket mennyiségi, alaki, nagyság-, tér-, és síkbeli eligazodásban is.
- Óvodapedagógusi segítséggel keressenek ok-okozati összefüggéseket környezetükben, az idő múlása, az évszakok és az időjárás változásainak folyamatában.
- Az érzelmi nevelésen keresztül ki kell alakítani a gyermekekben a környezetbarát gondolkodást.

Feladatok:

- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása.
- A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése, közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során.
- A 3-6-7 éves korban tervezhető -4 évszak köré csoportosított- jellegzetes tartalmak biztosítása.
- Törekednünk kell arra, hogy a gyermekek életkoruknak megfelelő szinten értsék a természetben lejároló folyamatokat, történéseket, s fokozatosan képesek legyenek a környezeti tényezők közötti összefüggések felfedezésére, s majd, azok megértésére.

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása:

- A gyermekek fejlesztése mindhárom korosztály esetében - szükség szerint- mikro csoportban történik.
- A közvetlen megfigyelés, a cselekvésen alapuló tapasztalat- és élményszerzés lehetőségeit udvarunkon, kertünkben, csoportszobáinkban, ismerős családoknál, sétáink és kirándulásaink alkalmával biztosítjuk.
- Heti egy alkalommal tervezünk természeti-, emberi-, tárgyi-, környezeti témával kapcsolatos tevékeny tapasztalati lehetőséget. A természeti változások megfigyelését folyamatosan biztosítjuk.
- Évszakonként legalább egy alkalommal /korosztálytól függően/ programot szervezünk óvodásainknak. A kirándulás célját és időtartamát gyermekeink életkorát és adottságait figyelembe véve tervezzük. A tapasztalatok, élmények egyeztetésére, ismeretek rendezésére igyekszünk a természetes helyzeteket kihasználni.
- Minden egyéb óvodai tevékenységet az évszakok köré csoportosítunk, és a témákat is ennek megfelelően próbáljuk válogatni, az adódó természetes szituációkat kihasználva, alkalmazni. E módszer segítségével igyekszünk a gyermekeket komplex ismeretekhez juttatni.

A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során.

Környezetünk tevékeny megismerése során sok lehetőség adódik a gyermekek szókincsének gyarapítására, nyelvi kifejezőkészségük fejlesztésére.

A mikrocsoportos formában történő tapasztalatszerzések nagyobb lehetőséget adnak az óvónő-gyermek személyes beszélgetéseire, a gyermekek bátrabb megnyilatkozásaira, kérdéseik megválaszolására, kapcsolatuk elmélyülésére. Az ilyen szituációk fokozottan gyarapítják a gyermekek szókincsét, biztosítják nyelvi kifejezőkészségük fejlődését. Lehetővé teszik, hogy a gyermekek értelmesen, összefüggően kifejezhessék gondolataikat, észrevételeiket, kívánságaikat, érzelmeiket.

Az óvodások természetes helyzetekben tanulják meg a társadalmi elvárásoknak megfelelő viselkedési normákat, erkölcsi szabályokat /köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdés, véleménynyilvánítás/.

A különböző tapasztalatok, tevékenységek során megtanulják önmaguk és mások értékeit megbecsülni, beleértve a tárgyi, világi értékeket is.

Óvodásaink - a község adottságait figyelembe véve- rendkívüli lehetőséggel bírnak. A Kőfejtő, Mitrász-szentély, Fertő-tó, a Kristálymúzeum, püspöki kastély, szégyenoszlop stb. tárgyi, világi értékei, és velük kapcsolatos ismeretek lehetővé teszik, hogy az itt élő gyermekek szókincse, ill. ilyen jellegű ismereteik gazdagabbak a hasonló korú, másutt élő gyermekekénél.

A gyermekek közvetlen környezetükben érzékeljék, észleljék a környezet esztétikumát. Természetes szituációkban érzékeljék a hangokat, a színeket, szagokat, illatokat, formákat, az élet ritmikusságát.

3-4 éves korú, ill. az új gyermekek:

- Még folyamatos óvodába járásuk előtt ismerkedjenek meg a leendő óvodapedagógusokkal, valamint töltsenek rövid időt a majdani csoportszobájukban, ill. az óvoda udvarán.
- Folyamatos óvodába járásuk során, az őket körülvevő felnőttek, ill. gyermekek elfogadása, megszerettetése után behatóbban ismerkedjenek meg az óvoda közvetlen környezetével, az ott lévő személyekkel, tárgyakkal, az óvodai élet ritmusával!
- Figyeljék meg az évszakok jellemző jegyeit, szépségeit, színeit, jelenségeit, az időjárás jellegzetességeit, az aktuális növényeket! Alkalmanként gyűjtsenek kavicsokat, csigákat, leveleket, terméseket stb.!
- Beszélgessenek a környezetükben látható színekről, formákról, nagyság és mennyiségi jellemzőkről!
- Meséljenek otthoni élményeikről, a családról, annak tagjairól!
- Ismerjék meg az óvoda utcáját, annak főbb épületeit, közvetlen környezetét! /templom, posta, iskola, takarékszövetkezet, élelmiszerbolt /.
- Háziállat megfigyelése a közelben lakó csoporttársnál, ismerősnél.
- Séták során gyakorolják a gyalogos közlekedés alapszabályait. Ismerjenek fel néhány járművet, hasonlítsák össze a különböző méreteket, tulajdonságokat.
- Ismerkedjenek vadonélő állatokkal, diaképek, ill. képmagnó segítségével.

4-5 éves gyermekek

- Az óvónők az óvoda utcáján túl is szerveznek tapasztalat- és élményszerző sétákat, ill. a közeli erdőben kirándulásokat tesznek.
- Kedvenc helyükön évszakonként megfigyelik az erdő szépségét, változásait. Tapasztalatszerzéseiket, megfigyeléseiket védett virágok ismertetésével, erdei termények gyűjtésével gazdagítják az óvónők.
- Figyeljék meg az időjárás évszakonkénti változásait! Keressenek összefüggéseket az időjárás és az emberek tevékenysége között!
- Éljenek óvodánk adottságaival, lehetőségeivel, élvezzék a közös együttlét élményének varázsát! Télen szánkózzanak, hócsatázzanak; nyáron pancsoljanak, lég- és napfürdőzzenek udvarunkon, kertünkben!
- Gyűjtsenek terméseket és hasznosítsák azokat különböző játékaikban, vizuális jellegű tevékenységekben!
- Közvetlen környezetükben /óvónői példamutatással/ a gyerekek kísérik figyelemmel a virágok, fák, bokrok fejlődését, változásait!
- Szerezzenek tapasztalatokat, hogy a bokrok bogyós terméseit hogyan hasznosítják a körülöttünk élő madarak; hogyan gondoskodnak az emberek a madarokról, erdei állatokról télen!
- Végezzenek csíráztatást, hajtatót, rügyeztetést, szerezzenek ezzel kapcsolatos ismereteket, figyeljék folyamatosan a növényeken végbemenő változásokat!
- Kerüljön sor az ismeretek, tapasztalatok rendszerezésére; a korábban megismert dolgok, tárgyak felismerésére, megnevezésére, összehasonlítására, különböző tulajdonságok szerinti szétválogatásra /sík és térmértani fogalmak is elhangozhatnak/.
- A gyermekek látogassanak el az óvoda közelében lévő orvosi rendelőbe, gyógyszertárba, postára.
- Gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait!

- Ismerjék fel a közlekedési eszközöket, azok méret- és formabeli különbségeit, egyéb jellemző tulajdonságait!
- Bővüljön ismeretük a háziállatokról /azok hasznáról/, madarakról, rovarokról /kihasználva a természetes helyzeteket/!
- Vadon élő állatokról is gyűjtsenek ismereteket /mesélgék el esetleges élményeiket;/ ismeretterjesztő könyvek, képek nézegetésével, videó filmek megtekintésével!
- Tegyenek kisebb kirándulásokat!
- A közeli Rák patakhoz. Halljanak a víz tulajdonságairól! /papírhajó úsztatás/
- A közeli rétre, ahol a mezők sajátos tulajdonságairól szerezhetnek tapasztalatokat. /mezei virágok, rovarok stb./
- A kirándulások alkalmával halljanak az egészségük érdekében fontos természetvédelemről: víz-, állat-, növény-, föld-, levegővédelem.
- A gyermekek meséljenek otthonukról, családtagokról otthonról hozott fényképek kapcsán. Beszéljenek a családtagok otthoni feladataikról, együtt töltött örömteli élményeikről, esetleges sérelmükről.

5-6-7 éves gyermekek

- Legyen ismeretük lakóhelyükön lévő főbb létesítményekkel kapcsolatban. /Kőfejtő, Kristálmúzeum, Pellengér, Püspöki kastély, Vizi malom, Mithrász szentély, Fertőtó/. Közös kirándulás.
- Ismerjék fel a településük fontosabb épületeit, legyen tudomásuk azok funkciójáról. Figyeljenek fel az épületek hasonlóságára, különbözőségére /forma- és méretbeli összehasonlítás /
- Ismerjék szüleik foglalkozását, munkájuk lényegét.
- Kirándulásokat szervezünk Sopronba, ahol megfigyelhetik:
- A városi közlekedést, a jelzőlámpákat. Összehasonlíthatják a lakóhely forgalmával /közlekedési eszközök összehasonlítása, számosságuk/
- Vasútállomásra az állomás épületét, vonatokat, az ott dolgozók munkáját /sínek végtelen hossza, párhuzamossága, vagonok száma /.
- Ellátogatunk a városi gyermekkönyvtárba. Életkoruknak megfelelő kiállításokat tekintünk meg.
- A nagycsoportosok számára lehetőséget biztosítunk színházi előadások látogatására.
- Legyen ismeretük a szárazföldi, vízi, légi közlekedési eszközökről, azok jellemző tulajdonságairól.
- Nevezék meg testrészeiket, érzékszerveiket, ismerjék azok funkcióját, ápolását.
- Ismerjék lakóhelyük címet: a családi összetartozás szerepét.
- Bővüljön a természettel kapcsolatos tapasztalatuk, ismeretük.
- Aktívan vegyenek részt különböző növények nevelésében, szerezzenek tapasztalatokat a csíráztatásnál, hajtásnál, veteményezésnél, palántázásnál; figyeljék meg a növények fejlődési folyamatát, változásait; keressenek ok-okozati összefüggéseket; gyönyörködjenek szépségükben, vegyék észre a méret, forma, szín és egyéb tulajdonságok hasonlóságát, ill. különbségét, ismerjék a növények fejlődési feltételeit.
- Csodálkozzanak rá a természet alkotta szépségekre, ápolják, óvják azokat.
- Ismerjenek meg minél több erdei-, mezei-, védett virágot, rovarokat, gyógynövényeket.
- Legyen fogalmunk a környezetszennyezés következményeiről.

- A folyamatosan gyűjtött természet kincseit alkalmanként csoportosítsák az adott szisztéma szerint /magvakat fajta, ill. nagyság szerint, terményeket, terméseket felhasználhatóságuk, formájuk, méretük szerint/. Tudatosodják bennük, hogy számukra a gombák érintése tilos!
- Az állatokkal kapcsolatos ismereteik, tapasztalataik, élményeik is gyarapodjanak, tudatosodjanak.
- Tudják csoportosítani az állatokat lakóhelyük, életmódjuk, és hasznuk szerint. Legyen fogalmuk a táplálkozási láncról. Videó filmek segítségével ismerkedjenek a vadon élő állatok környezetével, életmódjával. Halljanak az erdei állatok téli ellátásáról, vegyenek részt a madarak téli etetésében, ill. nyári itatásában.
- Igényeljük a természetben való gyakori tartózkodást, a családi kirándulásokat is.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek ismerik, tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, munkahelyét.
- Tudják saját születésük helyét és idejét.
- Ismerik a négy évszak jellegzetességét, gyönyörködni tudnak azok természetes szépségében.
- Felismerik a környezetükben lévő fontosabb intézményeket, szolgáltató üzleteket, ismerik településük nevezetességeit.
- Ismerik a gyűjtőfogalmak jelentését és a megfelelő alkotóelemeit.
- Ismerik és felismerik a nálunk honos házi és házkörül élő, valamint a vadon élő- és a vadállatok közismertebb fajtáit, néhány madarat, bogarat, rovarot.
- Ismerik környezetük növényeit, azok megfelelő gondozását, védelmét.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában.
- Ismerik, felismerik a különböző közlekedési eszközöket, munkagépeket, azok gyakorlati hasznát.
- A tárgyakat mennyiség, nagyság, forma és szín szerint össze tudják hasonlítani. Legalább tízig tudnak számolni.
- Ismerik a pár fogalmát, jártassak a sorszámnevekben is.
- Jól tájékozódnak térben és időben. /ismerik az irányokat, értik a helyeket jelölő névutókat, felismerik, megnevezik a napszakokat/.
- Képesek /egyéni adottságtól függően/ a kialakult beszédhelyzethez – az anyanyelvi szabályoknak megfelelően – kapcsolódni, közlendőiket jól érthető módon közvetíteni.
- Érezzék át környezetük védelmének fontosságát.

XII. ÉNEK, ÉNEKES JÁTÉKOK, GYERMEKTÁNC

1. Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömeit. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

2. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

3. A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.

4. Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

Célok:

A zenei anyanyelv alapjainak lerakása, az ének-, zene-, a ritmikus mozgás élményének, örömforrásainak megérettetése, megszerettetése.

Az egyéni és együttes éneklés és a közös játék pozitív élményének megélése.

Feladatok:

A zenei érdeklődés felkeltése, a zenei nevelés alapvető hangulati, szerkezeti feltételeinek, formájának megteremtése, kialakítása.

A gyermekek zenei képességeinek, készségeinek megalapozása, fejlesztése.

A 3-6-7 éves korban felhasználásra kerülő zenei anyagok igényes válogatása; tevékenység tartalmak biztosítása.

A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése, a tervezett zenei tevékenységek felhasználásával.

Figyelünk az egyöntetű, esztétikus mozgáselemekre, a későbbi tánclépésekre, mert ezek egyedi formában segítik a mozgás-összerendezettség kialakulását.

Megismertetjük gyermekeinket a magyar népzenevel és a gyermekdalokkal.

Az énekes népi játékok mellett az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotásokat is felhasználjuk a gyermekek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakítására.

A zenehallgatási anyag megválasztásánál figyelembe vesszük a gyermekek nemzetiségi és etnikai hovatartozását.

A csoportok nyugodt, derűs légköréhez hozzátartozik az óvodapedagógusok gyakori énekelgetése. Énekeink hangulata, a dalok szövege, dallama, esetleg ritmusa felkelti a gyermekek érdeklődését. A beszoktatás idején különös jelentőséggel bír az óvónők éneke és az ölbéli játékok alkalmazása. Ebben az időszakban nem feltétlenül szükséges, hogy a dal

vagy a mondóka több gyermekhez szóljon. Éneklésünkkel, nem csak derűs légkört igyekszünk teremteni, hanem a szorongó gyermekek hangulatát is próbáljuk oldani, ezért tudatosan készülünk az odaillő dalok, mondókák, höcögtetők, tréfás kiolvasók alkalmazására.

A 3-4 éves korú gyermekek /esetleg a nagyobbak is/ a későbbiek során is igénylik a testi kontaktusra épülő mondókákat, höcögtetőket, dalokat. Ezt figyelembe véve igény és szükség szerint – a tervezett tevékenységtől eltekintve is – alkalmazzuk azokat.

Óvodánkban a zenei nevelés – a tervezett tevékenység céljaitól függően – kötött és kötetlen jellegű.

- A zenei képességek fejlesztése kötetlen, mikrocsoportos formában történik; az egyéni képességeket figyelembe véve, fokozatosság elvét betartva.
- Az énekes játékokat kötött jelleggel, lehetőleg a szabadban tervezzük.
- A zenehallgatásnál szem előtt tartjuk az adott tevékenységet, valamint az aktuális évszakot. Annak megfelelően választjuk, az erre a célra szánt dalainkból, zeneművekből, zenei eszközeinkből. Igyekszünk a zenehallgatás örömét, élményét fokozni.

A gyermekek zenei anyanyelvének megalapozásához, fejlesztéséhez szükséges alapvető eszközök /dob, ritmuspálca, cintányér, triangulum stb. / könnyen hozzáférhető helyen vannak.

Az énekes játékokhoz használt, inspiráló tárgyak a gyermekek számára is könnyen elérhetők, így bármikor maguk is kezdeményezhetnek körjátékokat, ill. egyéb énekes játékokat.

A gyermekek zenei képességeinek, készségeinek fejlesztésénél nagy segítségünkre szolgál a gyermekek utánzási vágya. A napi énekelgetéssel, dalolgatással, mondókázással alkalmat adunk az utánzásra és egyben bővítjük zenei ismereteiket, ízlésüket. A tervezett zenei anyag válogatásánál figyelembe vesszük:

- a gyermekek életkorát, fizikai adottságait, egyéni zenei képességeiket
- a jeles napokat, valamint az adott évszakot, ezeknek megfelelő hangulatú, tartalmú dalokat, énekes játékokat, mondókákat alkalmazunk.

Minden csoportban gondot fordítunk – az énekes dalok, mondókák alkalmazásán túl – a gyermekek ritmusérzékének, hallásának fejlesztésére is.

A 3-4 éves korú, ill. az új gyermekek

A 3-4 éves korú gyermek számára a legkedveltebb a kétszemélyes /felnőtt-gyerek/, egyszerű, utánzó mozgással kísért, rövid terjedelmű, ölbéli játék. Ennek megfelelően énekes játékokat és mondókákat célszerű megtanítanunk. Ügyelünk arra is, hogy a választott dalok, mondókák 2/4-es üteműek legyenek, /bennük negyed és páros nyolcad ritmus váltakozzon/, valamint arra is, hogy a dalok hangterjedelme a kvint távolságot ne haladja meg.

A játékokat kísérő dalok megtanulását nem erőltetjük. Ugyanis, ha elnyeri tetszésüket, akkor az ismételtetések alkalmával, közvetve megtanulják; ahogy játék közben megismerkednek a zenei alapfogalmakkal is. /Halk- hangos, egyenletes lüktetés stb./

A megfelelő alkalmakat kihasználva megfigyeltetjük a csendet, az adott környezet hangjait /madárdal, harangszó, zörejek stb./, és dallamjátszó hangszerek hangszínét.

Az egyenletes lüktetés játékos érzékeltetésére, gyakoroltatására rendkívül sok alkalom adódik, egyénenként és csoportosan is. Ezeket a lehetőségeket tudatosan kihasználjuk, dalok, mondókák segítségével.

A különböző tevékenységek /pl. szilva, dió szüret/ során, természetes alkalmakhoz kapcsoljuk /lehetőség szerint/ a zenehallgatás élményét. Ehhez hasonló szituációk megteremtésével próbáljuk a gyermekek érdeklődését felkelteni a zenehallgatás iránt; ebben a korban elsősorban énekes előadással.

4-5 éves gyermekek

Ők már igénylik a csoportos jellegű éneket, melyekhez változatos játékformák tartoznak. /körjáték, szerepcserélő, párválasztó stb./ Az énekes játékok válogatásánál ügyelünk a hangterjedelemre is, miszerint ne lépje túl a dúr hexachord távolságot.

A kétnegyedes ütemű dalokban a negyed és a páros nyolcad mellett a negyed szünet és a szinkópa is előfordulhat. Gondolunk az ünnepi alkalomra szóló egyszerű dalok alkalmazására is. Célszerű, ha a mondókák hossza 4-6, a daloké 6-8 motívumból /12-16 ütemből/ áll.

A tiszta éneklés érdekében lehetővé tesszük, hogy gyermekeink minél gyakrabban énekeljenek egyénileg, ill. kisebb csoportokban. Játékos módon ismerkednek /oktávon belül/ a magasabb és mélyebb énekhangok létezésével. Ezek felismerését térben /kézzel/ jelzik. Éneklésnél a változó kezdőmagasságot megpróbálják átvenni. Halk- hangos éneklés váltakozásával egyénileg is próbálkozhatnak.

Érezzék az egyenletes lüktetést, melyet játékos mozgással, tapssal, körben járással fejezhetnek ki.

Megismerkednek a dalok és mondókák ritmusával. Használjanak többféle ritmuseszközt!

Szöveges ritmusmotívumok visszhangszerű ismétlésével egyénileg és csoportosan is próbálkozhatnak, játékosan gyakorolhatják.

Énekelgessenek, mondókázzanak „ritmuszenekar” kíséretével!

Játszanak „kérdés-felelet” játékot változatos szövegekkel és ritmusmotívumokkal!

Találjanak ki az énekes játékokhoz egyszerű, táncos mozdulatokat!

Óvodánkban lehetővé tesszük, hogy a zenei élmény mindennapos legyen, minél több tevékenységhez kapcsolódjon.

5-6-7 éves gyermekek

Már építünk a gyermekek zenei aktivitására, korábban szerzett zenei tapasztalataikra. Ennek megfelelően – a nehézségi fokokat figyelembe véve – válogatjuk a megtanításra szánt mondókákat, énekes játékokat, műdalokat. A dalok hangterjedelme ebben a korcsoportban se haladja meg a dúr hexachordot.

A korábban tanult mondókákhoz, gyermekjátékokhoz jellegzetes rajzokat készítünk, melyek felvillantása ismétlésre, zenei élmények felelevenítésére készítetik a gyermeket.

Ismerkedjenek meg a gyerekek az új énekekhez tartozó játékok változatos formáival, esztétikus mozgást igénylő párjátékokkal, bonyolultabb szervezést igénylő játékokkal! /a párok figyeljenek az együttes, ill. ellentétes mozgásokra/.

Fokozottan ügyelünk a csoport önálló, tiszta éneklésére, egyéni éneklésre is ösztönözzük a gyermekeket /tetszés szerinti választott dallal/.

Hallásfejlesztésük érdekében játékos módon nehezítjük feladataikat. A halk-hangos éneklést tempóváltoztatással, ill. dallambújtatással kapcsoljuk össze.

Finomabb hangszíneket figyeltetünk meg a természetben, kevésbé eltérő zörejeket a környezetünkben.

Ritmuseréküket az egyenletes lüktetéssel és a dalritmus összekapcsolásával fejlesztjük. A különböző tempókat felismertetjük, énekkel, mozgással kifejezzük.

Önállóan alakíthatnak ütőhangszerből zenekart az éneklés kíséretére „ad hoc” jelleggel is.

Mondókákhoz, versekhez, bábozáshoz dallamokat találhatnak ki. Ezek lehetőségének megteremtésével elősegítjük a gyermekek alkotókedvének kialakulását, alkotókészségük fejlődését.

A dalok, mondókák számszerű megjelölését mellőztük, ugyanis minden esetben a gyermekek éneklési vágyának, zenei képességeinek ismeretében alakítjuk ezek szükséges számosságát.

A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése, a tervezett zenei tevékenységek felhasználásával.

A mondókák, énekek, énekes játékok bemutatásánál különösen ügyelünk az artikulációra, mivel tudjuk, hogy a gyermekek hajlamosak az elhallásra; valamint az énektempójuk lassúbb, mint a beszédtempójuk. Fontos, hogy a mondókák, énekek szövege pontosan, hangsúlyozottan a szöveg értelmének megfelelő hangsúllyal hangozzék el.

A gyermekek utánzási vágya, valamint a felsoroltak szövegéhez, hangulatához illeszkedő előadásmód, azok gyakori ismétlése, fejleszti a gyermekek belső hallását. A megfelelő artikuláció az éneklés tempójának felgyorsulását is elősegíti.

A szükségszerű eredményt óvónő-gyermek együttes mondókázással, énekelgetéssel rövidebb idő alatt elérheti.

Ezzel a módszerrel kevesebb az elhallás veszélye, és több a lehetőség az elértett, rosszul artikulált szavak korrigálására, számukra ismeretlen értelmű szavak magyarázatára.

Megérettetjük a gyermekekkel, hogy a szavakkal is lehet játszani, hogy az azonos szavak más-más jelentést tartalmaznak, ha különböző hangsúllyal, hanglejtéssel szólaltatjuk meg azokat.

Énekek, mondókák segítségével megismerkednek a régen használt szavainkkal, azok jelentésével.

A zenei neveléssel kapcsolatos mindenfajta tevékenység is bővíti a gyermekek ismereteit, gyarapítja szókincsüket, fejleszti beszédképességüket.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek gátlás nélkül, örömmel /egyénenként is/ énekelgetnek, különböző tevékenységek közben is.
- Szívesen játszanak – a saját szórakoztatásukra is – énekes játékokat.
- Különbséget tudnak tenni az egyenletes lüktetés és a dalok ritmusa között, szívesen használnak ritmusjelző hangszereket.
- Képesek ritmust, mozgást, dallamot, szöveget improvizálni.
- Ismerik a zenei fogalom párokat, ill. azok jelentését.
- Képesek megkülönböztetni, felismerni a társaik és az óvónők beszéd- és énekhangját, hangszínük másságát.
- A zenehallgatást élményként élik meg, élvezettel hallgatják.

XIII. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA

1. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

2. Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

3. Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

4. Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

Célok:

A gyermekek kreatív képességeinek kibontakoztatása, belső világuk, fantáziájuk, szabad szárnyalásának komplex kifejezése.

Eligazodás a tér – forma – színek világában.

Esztétikai érzékük, szép iránti igényük fejlesztése.

Művészi alkotások iránt érdeklődésük felkeltése, megbecsültetése.

Lehetőséget teremtünk a gyermeki önkifejezés megvalósítására.

Feladatok:

Feltételek megteremtése a vizuális jellegű, komplex gyermeki tevékenységekhez.

A tevékenységek szervezeti formáinak biztosítása.

A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek tartalmának, minőségének fejlesztése.

Megismertetjük a gyermekeket az eszközök használatával a rajzolás, a mintázás, a kézi munka különböző technikai alapelveivel, eljárásaival.

Feltételek megteremtése a vizuális jellegű, komplex gyermeki tevékenységekhez:

Kezdeti lépésként feltétlenül szükséges az élménynyújtás, érdeklődés felkeltése:

Képeskönyvek, képek, óvodapedagógus – gyermek együttes- nézegetése. Ez a szituáció alkalmas arra, hogy felhívjuk a gyermekek figyelmét a látottak szépségeire, érdekességeire, ábrázolási lehetőségeire.

Fontos, hogy az óvodapedagógus a gyermekek előtt sokszor ábrázoljon, ezáltal a gyermekek megtapasztalják, hogy a bennünket körülvevő világ megjeleníthető képi, plasztikai, térbeli formában is.

Megfigyeléseink, sétáink során észrevetetjük a gyermekekkel a természetben és a környezetünkben rejlő érdekességeket, szépségeket /virágok színei, formái, különleges formájú építmények, műalkotások stb./.

A vizuális jellegű, komplex tevékenységekhez szükséges eszközöket csoportszobáinkban, könnyen megközelíthető helyen tartjuk.

A gyermekek által naponta használt eszközöknek /rajzlap, színes ceruza, zsírkréta, filctoll, olló, ragasztó stb./ állandó helyet biztosítunk, mely a gyermekek számára könnyen elérhető.

Az ábrázoláshoz szükséges eszközök kiválasztásánál ügyelünk a minőségre, célszerűsége; azok elhelyezésénél pedig az esztétikus, praktikus tárolásra.

Az „alkotni” vágyó gyermekeknek optimális körülményeket igyekszünk teremteni. A mozgalmasabb tevékenységeket folytató gyermekektől távolabb helyezzük el a szükséges mennyiségű asztalokat, székeket. /ahol öt- hat gyermek kényelmesen tevékenykedhet. /

Megismertetjük a gyermekeket az eszközök tulajdonságaival, segítjük őket ezek célszerű használatának gyakorlásánál.

Felhívjuk figyelmüket – az eszközök használatakor – önmaguk és környezetük tisztaságának megóvására.

A tevékenységek szervezeti formáinak biztosítása:

A vizuális jellegű tevékenységekhez szükséges eszközök folyamatos biztosításával a gyermekeknek lehetősége nyílik arra, hogy a napi játékba beépüljön alkotókedvük, tevékenységük.

Hetente sor kerül az óvodapedagógus által tudatosan irányított, mikrocsoportos formájú, kötetlen jellegű tevékenységre. Ilyen alkalmakkor egy feladat köré többtémájú lehetőséget kínálunk fel, többféle eszköz használatával. A feldolgozásra szánt témák tervezésekor figyelembe vesszük az aktuális évszakot, valamint az óvodai ünnepeinket és a jeles napokat is. A közvetlen élményekre visszautalva kínáljuk fel a témák ábrázolásának lehetőségeit. Nem kívánjuk korlátozni gyermekeinket érzelmeik kivetítésében, belső színviláguk megjelenítésében. A gyermekek egyéni képességeit, készség szintjét figyelembe véve, ötletadással segítjük önkifejezésüket, „alkotásaikban”, képi – plasztikai elképzeléseiket, azok realizálását továbbfejleszteni.

3-4 éves korú, ill. az új gyermekek

A 3-4 éves korban óvodába kerülő gyermekek számára, lehetővé tesszük, hogy játékos módon ismerkedhessenek a különböző rajzeszközökkel, azok tulajdonságaival, technikai alkalmazásukkal. Az eszközök használatakor felkeltjük érdeklődésüket az esztétikum iránt, felhívjuk figyelmüket az alkotás, az ábrázolás lehetőségeire. Munkájuk során különböző tapasztalatokat szerezve, egymás produktumait látva, értékrendjük is kezd kialakulni, óvónői segítséggel a megfelelő irányba.

„Alkotásaikat” - ha szükséges óvodapedagógusi ötletadással - felhasználhatják a különböző jellegű játéktevékenységekhez, valamint a környezetünk díszítésére.

A szándéktalan – és a szándékos forma – firka időszakában, csak a tevékenységek technikáját és eszközeit tervezzük. A témaválasztásban a gyermekekre hagyatkozunk érdeklődésüknek, készség szintjüknek megfelelően. A képalakítás időszakában segítő-fejlesztő szándékkal felhívjuk a gyermekek figyelmét, hogy az általuk megjelenített, megnevezett rajzaikon különálló részek /hóember, emberi-, állati alak testrészei, virág, ház alkotóelemei/ összetartoznak. A képalkotás jelenjen meg zsírkrétával, festéssel, papírragasztással, agyagba, homokba karcollással, nyomattal.

A gyermekek plasztikai tevékenységeihez folyamatosan biztosítjuk az agyagot, ill. lisztgyurmát. A tevékenységek során megismerkednek az anyagok tulajdonságaival, az alkalmazható különböző technikai eljárásokkal. A gyermekek a mindennapos építgetéseik

során megismerkednek a tárgyak különböző formáival, azok összeillesztésének esetleges lehetőségeivel, téralakítással. Észlelik azok variációs lehetőségeit. Az így nyert tapasztalatok segítik a gyerekeket a térbeli eligazodásban is.

4-5 éves korú gyermek

Már képes megjeleníteni a cselekményeket, saját elképzelésük alapján. Munkájukban megjelenik az emberábrázolás, a tárgyak, környezetük képi-, plasztikai kifejezése. Élményeikhez kapcsolódó témákkal segítjük a szándékos, képalakító tevékenységeiket, s azokhoz kínálunk illeszkedő technikákat, eszközöket. Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek gyönyörködni tudjanak saját- és mások munkáiban, a sokféle megoldások lehetőségében, a gazdag formákban, a színkeveréssel készített színárnyalatokban.

Munkáikhoz használjanak ceruzát, krétát, méhviaszt, filctollat, különböző vastagságú ecsetet stb. Természetes anyagokból is alakítsanak képeket / termésekből, terményekből, fonalakból, textilből, fűrészporból stb. / Az általuk létrehozott plasztikai formák tagoltságot mutassanak, munkáikhoz használjanak gallyakat, terméseket, textilt stb. Játékukhoz készítsenek különböző kellékeket. Pl.: sütemények, állatok /

Legyen igényük és képességük az alkalmi ajándékok készítésére. Építményeiket variálják, bővítsék, részletezzék különböző tárgyak felhasználásával. Alkalmazzanak építményeikhez téri változtatásokhoz nagyméretű kartondobozokat, lambéria darabokat, polcokat, rostlemezeket, székeket, egyéb berendezési tárgyakat!

Az eszközök előkészítésében, elrakásában legyenek az óvodapedagógusok segítségére!

5-6-7 éves gyermekek

Az alkotóképességüket figyelembe véve tervezzük a nekik szánt témákat, technikai eljárásokat. Munkáikban gyakorta jelenjenek meg a saját élményeikből fakadó cselekményes témák ábrázolása /mese-, vers-, eseményillusztrálás/.

Alkotásaiban mutatkozzék meg egyéniségük, keressenek eredeti ábrázolási módokat, színösszeállításokat! Tudjanak együttműködni a közös képi- és plasztikai kompozíció elkészítésénél. A képi kompozíciónál többféle technikai eljárást, eszközt, kínálunk fel a gyermekeknek, így szélesebb lehetőség nyílik egyéni belső világuk, elképzeléseik kifejezésére /lenyomatok, viaszkarok, domborművek, kollázsok, batikok, márványozás/. A plasztikai kompozícióban – megegyezés alapján – több alakos figurákat készítsenek, melyek állatkertet, mesét, körjátékot stb. jelenítenek meg. Finommozgásuk, koncentrálóképeségük, díszítőérzékük továbbfejlesztéseként megismerkednek a tű, cérna használatával, néhány alapöltéssel, valamint a szövőkeret használatával. Az ilyen technikákkal készült munkák ajándékozásra rendkívül alkalmasak.

A 6 év körüli gyermekeinktől elvárjuk, hogy igényük legyen az ajándékkészítésre, ismerjék az ajándékozás örömét, valamint alkotásaikkal vegyenek részt környezetük szépítésében. A gyermekek vonják be szüleiket az alkotó- alakító munkákhoz szükséges anyagok gyűjtésébe.

Az alkotó tevékenységekhez a gyermekek lehetőleg önállóan készítsenek elő minden eszközt, anyagot. A nagyobb méretű építés során ötletadással, eszközkinálattal segítjük a gyermekeket elképzeléseik megvalósításában; pl.: kuckókészítés /felkínáljuk többfunkciós – ház, paraván térelválasztókat, tornaszőnyeget, nagyméretű takarókat – kartondobozokat/.

Szükség szerint segítséget adunk játékaikhoz használt eszközök készítéseiben. Az óvodánk „legidősebb” tagjai folyamatos érdeklődést mutassanak az ovi – galéria műalkotásai iránt! Figyeljenek fel egy-egy /valamiért / különleges munkára, a látottakról mondják el egymásnak, ill. a felnőtteknek is véleményüket!

Büszkélkedjenek saját műveikkel, családtagjaiknak, ismerőseiknek! Figyelemmel, érdeklődéssel tekintsék meg a helyi általános iskola kiállítását, fogalmazzák meg az ott láthatókról alkotott véleményüket.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- Rajzeszközök biztonságos, célszerű használata.
- Részletező tárgyi- és emberábrázolás.
- Színek – gazdag árnyalatainak – egyéni alkalmazása.
- Örülni tudnak az egyéni és közös alkotások eredményeinek, pozitív hatásainak.
- Plasztikai munkáikban is megvalósítják egyéni elképzeléseiket, figuráik részletezőek.
- Téralakításban, építésben együttműködők, ötletesek.
- A szép látványa megragadja őket, tudnak gyönyörködni benne.
- Az alkotásokról véleményük van, értékítéletüket meg tudják fogalmazni.
- Örömmel készítenek ajándékot gyerekeknek, felnőtteknek egyaránt.

XIV. MOZGÁS

1. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszicho-motoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

2. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

3. A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének - a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás - fejlődésére.

4. A spontán - a játékban, azon belül a szabad játékban - megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Célok:

A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, fizikai állóképességük fejlesztése játékos formában.

Térbeni tájékozódásuk, alkalmazkodóképességük, személyi, akarati tényezők fejlesztése a gyermekek mozgásigényének figyelembevételével.

Egészséges versenyszellem kialakítása, passzív gyermekek aktivizálása.

Feladatok:

A különböző szervezeti formák megteremtése; a rendszeres testedzés szokásrendszerének megvalósítása, a gyermekek mozgásszükségletének kielégítése érdekében.

Az óvodapedagógus a gyermekek szabad mozgását a délelőtti, délutáni játék és levegőzés során a következő módon biztosítja.

A szabadban /udvarunkon, kertünkben/ a természetes mozgás fejlesztéséhez szükséges eszközök nagy része adott: kétülékes hinta, betonpálya, fészekhinta, rugós játékok, mérleghinta, egyéb mozgásfejlesztő objektumok.

A mozgásfejlesztő eszközök mobilizálható darabjait /fa-félgömbök, ugródob, alagút, ugrókötel, karika, kis és nagy labdák, kosárlabdapalánk stb./ a gyerekek igényei szerint helyezük el az udvaron vagy a kertben.

Nyáron a fenti mozgáslehetőségek mellett a gyerekek lég-, nap-, és vízfürdőt is vehetnek.

Óvodánkban arra is ügyelünk, hogy az óvodások lehetőség szerint sokat járjanak mezítláb a lábboltozatuk erősítése érdekében. Ezeket a mozgáslehetőségeket a gyermekek spontán módon, kötetlen formában naponta igénybe vehetik, az óvodapedagógusok megfelelő felügyelete mellett.

A mindennapi testedzést kocogás, futás, néhány irányított mozgásfejlesztő gyakorlat végeztetésével, énekes játékok közbeiktatásával biztosítjuk. Mind a három csoportban – a gyermekek korának és képességeinek figyelembevételével – heti egy alkalommal irányított, mozgásos játékot szervezünk.

A különböző mozgásformákat, a mozgás és állóképességet fejlesztő játékokat a gyermekek korosztályát, képességeit a csoportszobák méreteit, az udvari lehetőségeket, valamint az adott eszközöket figyelembe véve állítjuk össze. Az irányított tevékenységek, a jól tervezett mozgásformák lehetővé teszik, hogy a gyermekek elsajátítsák azokat a mozdulatokat, amelyek gyakorlása elősegíti testi-, fizikai fejlődésüket.

3-4 éves korú, ill. az új gyermekek

A nagymozgások fejlesztése a fontos. Ismerkedjenek meg a futás- és ugrásgyakorlatokkal /különböző labdagyakorlatokkal, egyensúlyozó játékokkal, valamint a talajtorna elemeivel, pl. gurulás a test hossz tengelye körül /. A gyermekeknek rendszerint megmutatjuk a helyes mintát és igényeljük a mozdulatok pontos, esztétikus gyakorlását, ill. elvárható erő kifejtésre készítjük őket.

4-5 éves korú gyermekek

Még mindig hangsúlyozott a nagymozgások fejlesztése, emellett kiemelt szerepet kap az egyensúlyérzék fejlesztése. A kisebb korcsoportban elsajátított mozgásformák, játékgyakorlatok bővítése, pontosítása, fejlesztése, több eszközhasználattal. A futásgyakorlatok alkalmazásánál több részfeladatot, több akadályt tervezünk. A labdagyakorlatnál pedig több dobásformát / többféle eszközzel: labda, babzsák / ismertetünk meg.

A talajtorna anyaga is bővül, a guruló átfordulás és a kézenállás előgyakorlatával /csikórugdalózás/.

A támaszgyakorlatok száma és nehézségi foka is nő. A csúszást, kúszást, mászást talajon és szereken gyakoroltatjuk.

Ennél a korosztálynál fontos az egyensúlyérzék kialakítása, fejlesztése, a szem-kéz, szem-láb koordináció differenciálódása. Ezt figyelembe véve a gyakorlatok összeállításánál többféle egyensúlyozó játékot is tervezünk /5cm széles vonalon, vízszintes és rézsútos szereken/. Lábboltozatot erősítő speciális járásokat és gimnasztikai gyakorlatokat is végeztetünk /különböző eszközök igénybevételével/.

5-6-7 éves korú gyermekek

Összerendezettebb mozgás már lehetővé teszi, a finommotorika alakítását, fejlesztését és a szabályjátékok gyakoroltatása kapjon fontos szerepet. Lényeges még az észlelés, az alaklás, formaállandóság, mozgás közbeni fejlesztése. A gyakorlatok összeállításánál – figyelembe vesszük a korcsoport szükségleteit – ezért sok olyan mozgásformát tervezünk, melyeket a gyermekek kisebb testrészekkel végeznek. Pl.: csukló, boka, láb, kézfej, kéz-, lábujjak, fej mozgásával. A gyakorlatokhoz használjanak különböző kisebb szereket; pl.: rövidebb, hosszabb botokat, szalagokat, botra szerelt szerpentint, kisebb-nagyobb labdákat és kendőket, papírszalvétát, zsebkendőt, hengereket. Ismerjék meg a gyors és a lassú futás, valamint a fokozódó futás közötti különbséget. A futógyakorlatokat sorverseny, váltóverseny, versenyfutás közben gyakorolják a gyermekek.

Tervezetünkben ugrásgyakorlatokat is alkalmazunk – szökdelés, páros és egy lábon sorozatugrás, különböző magasságban és távolságban elhelyezett tárgyakon át. Az „ugróiskola” szabályait is ismertetjük. Bemutatjuk, gyakoroltatjuk a magas- és távolugrás mikéntjét is. A gyermekek végezzenek labdagyakorlatokat, játszanak páros vagy tömeges labdajátékokat. Gyakorolják a különböző dobás nemeket, célba dobással. Álló helyzetben pattogtassák; járás, futás közben vezessék a labdát.

Végezzenek támaszgyakorlatokat egyéenként- párosával /pl.: talicskázás/.

A korábban tanult talajtorna elemeit, valamint az egyensúlyérzék fejlesztésével kapcsolatos mozdulatsorokat is beépítjük a gyakorlatok összességébe.

A heti egy alkalommal irányított mozgásos tevékenységek, játékok megtervezésénél a gyakorlatok szakszerű összeállításához segítségül használjuk:

- Dr. Tótszöllősné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában
- Pereszlényi Éva – Porkolábné Balogh Katalin: Játék – Mozgás - Kommunikáció című könyveket.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- Összerendezett, harmonikus mozgás, nagy- és finommozgás, egyensúlyérzék, valamint testséma együttes kialakulása.
- A gyermekek igénylik és szeretik a különböző mozgáslehetőségeket.
- Ütemtartással képesek járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni, labdát biztonsággal kezelni.
- Szeretnek futni, 50-100 m képesek kocogni.
- Ismerik az irányokat, tudnak térben, /környezetükben/ tájékozódni.
- Kialakult a különböző feladatok végrehajtásához szükséges önfegyelmük, állóképességük; képesek esetleges kudarcaik elviselésére is.
- Az ügyességi- és versenyjátékok szabályait elfogadják, betartják, esetleg újabbakat kitalálnak.

XV. VERSELÉS, MESÉLÉS

1. A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak.

2. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

3. A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átélkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

4. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

5. A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

6. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

7. Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Célok:

Élménynyújtással hatni a gyermek érzelmi, értelmi, etikai világuk fejlődésére.

A pozitív, negatív mesealakok megismertetésével a helyes erkölcsi értékítéletük kialakítása.

A mese mindenható varázserejének érzékeltetése.

A versek játékos ritmikusságának, zeneiségének megszerettetése.

Feladatok:

A felhasználásra szánt irodalmi anyag igényes, célszerű válogatása, összeállítása.

A nyelvi képességek fejlesztése mondókákkal, versekkel, mesékkel, bábozással, dramatikus játékokkal.

Az óvodapedagógusok a meséket, verseket elsősorban az évszakok, ünnep- és jeles napok aktualitásának megfelelően válogatják. Az irodalmi anyag összeállításában az óvodapedagógusok a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság vezérli. Csak művészi értékű irodalmi alkotások felhasználásával igyekeznek az óvodapedagógusok a

gyermeket irodalmi élményekhez juttatni. Ezek lehetnek népi, klasszikus és kortárs irodalmi művek.

Az óvodapedagógusok az irodalmi anyag összeállításánál feltétlenül figyelembe veszik a gyermekek életkori sajátosságait. Azoknak megfelelően állítják össze a tanításra szánt mondókákat, verseket, ill. meghallgatásra szánt meséket, verses meséket, bábjátékot stb.

- 3-4 éves korban:
  - rövid lélegzetű mondókák, versek, rigmusok
  - érthető, egyszerű cselekményen alapuló mesék

- 4-5 éves korban:
  - hosszabb lélegzetű versek, mondókák, kiolvasók
  - többfázisos szerkezetű állatmesék, népmesék, realiztikus mesék, dramatikus népszokások

- 5-6-7 éves korban:
  - a népi mondókák, kiolvasók, névcúfolók mellett, lírai hangulatú versek
  - cselekménydús állat- és népmesék, realiztikus mesék mellé beépülnek a műmesék, tündérmesék.

A nyelvi képességek fejlesztése, mondókákkal, versekkel, mesékkel, bábozással, dramatikus játékokkal.

A népi mondókák, versek, mesék, dramatikus játékok az óvodapedagógusok legszélesebb, legvonzóbb eszköztára a gyermekek szókinésének gyarapításához, a szavak helyes artikulálásához, a nyelvtanilag helyes beszéd elsajátításához. A lovogoltatók, höcöggetők és egyéb testközeli, játékos mozdulatokat tartalmazó népi mondókák alkalmazása az óvodapedagógusok számára a legjobb lehetőség az irodalmi alkotások megkedveltetésére. Ez a szituáció több szempontból is kedvező gyermeknek, pedagógusoknak egyaránt. A gyermek a felnőtt ölében, biztonságban, jól hallható közelségben hallhatja az aktuális mondókát, amelynek valamilyen formában ő is részese. Ezek az alkalmak pedagógus és gyermek érzelmi egymásra találásának lehetőségei. Szinte egyenes következménye az óvodapedagógus szavainak tudatalatti befogadása a gyermek részéről, melyet az érzelmek motiválnak legfontosabb formája. Az ilyen együttlétek kedvezően befolyásolják a gyermekek érdeklődését az irodalmi alkotások iránt. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, belső képvilágot jelenít meg. Ez a folyamat a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

A mese életkorilag a legmegfelelőbb a gyerek szorongásainak feloldására, a csodákkal átváltozásokkal ráébreszti a gyereket a külvilág dolgaira.

Vonzódásukat a művészi alkotásokhoz, vidám rigmusokkal, állathívogatókkal, altatókkal, kiolvasókkal, egyszerű szerkezetű állatmesékkel, majd ezek körének bővítésével lehet szinten tartani, ill. fokozni.

Különböző jellegű irodalmi alkotások szinte észrevétlenül bővítik a gyermekek ismereteit. Ezek hallgatása, mondogatása, dramatizálása, bábozása a beszédképességük fejlődését segíti elő. Alkalmat adnak a bátortalanabb gyermekek szóbeli megnyilatkozására; a gyermekek a bábozásnál kibontakoztathatják szabad önkifejezésüket.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyerek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek várják, igénylik a mesehallgatást.
- Szívesen ismételtetik a rigmusokat, verseket.
- Örömmel mesélnek, báboznak, dramatizálnak a maguk, ill. a kisebbek szórakoztatására.
- Képesek különböző történeteket, meséket kitalálni és azt mozgással megjeleníteni

XVI. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

1. A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység - az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.

2. A gyermekek munka jellegű tevékenysége:

- örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység;
- a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége;
- a közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

3. A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Célok:

A munka jellegű tevékenységek megszerettetése, az eredményes gyermeki munka örömeinek megérettetése.

A munkával kapcsolatos készségek, akarati tulajdonságok kialakítása, a kötelességtudat és a közösségi kapcsolatok fejlődése érdekében.

Feladatok:

A különböző típusú munkajellegű tevékenységek feltételeinek biztosítása. Tevékenységek tervezése.

Baleset megelőzés, a tevékenységek biztonságos feltételeinek megteremtése.

A gyermekek óvodába érkezése első pillanatától példát mutatunk /a játékok és egyéb eszközök elővételével és elrakásával/ a szűkebb környezetük rendjének megóvására. Ez eleve folyamatos napi munkalehetőség. Tehát a különböző játékok, eszközök megléte, ill. használata napi munkalehetőséget biztosít a gyermekeknek.

Hasonlóképpen az étkezéseknél a szükséges eszközök előkészítése, használata összerakása.

Étkezések, mozgásos játékok, ill. a különböző vizuális tevékenységek után a csoportszoba rendbetétele.

Önkiszolgálás, testápolás, étkezések, öltözködés minden korosztály számára.

Naposi munkák, étkezéssel kapcsolatos tennivalók 4-5-6-7 éves gyermek számára.

Növények gondozása, a csoportszobában, kertben, udvaron. Ezekhez szükséges eszközök biztosítása.

Állatok gondozása /madarak-madáritató nyáron, etető télen/.

Termények, magvak csoportosítása, elkülönítése.

Óvoda udvarának, kertjének tisztántartása /járdatarakítás, lehullott gyümölcsök, száraz ágak/ folyamatos eltakarítása.

A nagyobbak segítsenek a kisebbeknek, ill. a rászorulóknak.

Alkalomszerű, egyénre szabott megbízások elvégzése.

Tevékenységek megtervezése:

Miután minden óvodai korcsoport életritmusa, mindennapos alaptevékenysége nagyon hasonlít egymáshoz, ezért nagyon nehéz elkülöníteni /bizonyos tekintetben szükségtelen/ a munka jellegű tevékenységek egymásra épülő fázisait.

Fontos, hogy gyermekeink munka jellegű tevékenységeket önként és örömmel végezzék. A munka a tapasztalatszerzésnek, a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges készségek és képességek kialakításának fontos eszköze.

A tennivalókban a gyermekek részvételét elsősorban a készségszintjük, ill. a mentalitásuk, tenni akarásuk határozza meg. Néhány kiscsoportos korú, sok tekintetben önállóbb, mint esetleg egy- két középsős vagy nagycsoportos korú óvodás társa.

Léteznek munkafajták, melyeket nem célszerű begyakorolt munkafolyamatok nélkül alkalmazni. Ilyen például a naposi munka - ezt mindenképpen meg kell, előzze az étkezésekkel kapcsolatos önkiszolgálás-, és a növények ápolásával kapcsolatos tennivalók - itt is léteznek fokozatosságok, melyeket érdemes betartani.

A mindennapok során tapasztaljuk, hogy óvodásaink önállósága, munkajellegű készségszintje hol tart. Ennek figyelembevételével építjük fel a gyermekekkel kapcsolatos elvárásainkat önkiszolgálásuk, munkák, feladatok elvégzése, segítségnyújtás terén.

A passzív gyermekeket sok dicsérettel, bátorítással aktivizáljuk. Fontos, hogy örömmel kifejezzük, a gyermekek által elvégzett munkák végrehajtásáért. Az elismerés, dicséret különösen ösztönzőleg hat a bátortalan, kevésbé ügyes gyermekekre. Arra is ügyelünk, hogy a kisebb feladatok – ill. a munkajellegű tevékenységekhez szükséges eszközök, tárgyak a gyermekek számára esztétikus, vonzó legyen, ösztönzőleg hasson. Az elvégzett munka értékét a felnőttek /óvónő, dajka / személyes példamutatása, megbecsülése határozza meg.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- Az óvodások szeretnek önállóan – ill. közösen dolgozni.
- Tudnak örülni munkáik eredményeinek, feladataik sikeres végrehajtásának.
- A naposi munkát önállóan, esztétikusan, szívesen végzik a közösség szolgálatában.
- Bátran vállalkoznak az egyéni megbízatások elvégzésére.
- Szívesen vesznek részt a növények, állatok gondozásában, környezetük rendjének megóvásában.
- Készségesen segítenek a kisebbeknek, ill. az arra rászorulóknak.
- Önmaguk ellátása terén nem igényelnek segítséget.
- Szívesen készítenek meglepetéseket óvodatársaiknak, családtagjaiknak és az őket körülvevő felnőtteknek.

XVII. A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

1. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

2. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

3. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

4. A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

5. Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.
- Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:
  - A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
  - A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.
- A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:
  - az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,

- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- Az egészségesen fejlődő gyermek:
  - érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
  - elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.
- Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekkedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaival.
- A szociálisan érett gyermek:
  - egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését
  - feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb - szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

XVIII. NEMZETISÉGI NEVELÉSÜNK HELYI GYAKORLATA

A német nyelvű nevelést folytató nemzetiségi csoportok kialakítása, működési alapelve.

Fertőrákost 1946-ig német ajkú családok lakták. Az 1946-os kitelepítéssel ezen emberek jórészt kitelepítették, de azért maradtak még családok, akik nyelvüket, kultúrájukat, hagyományukat megőrizték és ápolták.

Az 1980-as évek közepén a német nemzetiségi szülők kezdeményezésére az óvoda létrehozott egy német nemzetiségi csoportot. A német nemzetiségi nevelés folyamatossága érdekében vegyes összetétellel indult el ez a csoport, mely 1995-ig hagyományos módszerrel működött.

1995 szeptemberétől a kétnyelvűség alapján kezdtük a csoportban a munkát. Az 1995/96-os nevelési évben Németországból jött vendégóvónő vezette a német nyelvű nevelőmunkát. 1996 szeptemberétől a soproni BEPF német nemzetiségi szakán végzett óvodapedagógus folytatja a nemzetiségi óvodai nevelést. 2003 szeptemberétől még egy csoportban elindult a német nyelvvel való játékos ismerkedés a mindennapokban. 2024 szeptemberétől pedig beindul a második német nemzetiségi csoport.

A „Nemzeti etnikai kisebbség óvodai nevelés irányelvei” figyelembevételével szervezzük a nevelési, fejlesztési tartalmakat.

A gyermekek óvodáskor végére ismerjék meg a helyi nemzetiségi szokásokat, hagyományokat, és tanulják meg tisztelni és megbecsülni azokat.

Alakuljon ki bennük pozitív érzelmi viszony a nemzetiségi nyelv és kultúra iránt.

A német nemzetiségi vegyes csoport működési alapelve

A csoportokban dolgozó két óvónő egymásra épülve készítik el a tevékenységterveket, amelyeket először magyar nyelven, majd arra épülve német nyelven is feldolgoznak. Minden nap megjelennek az ismerős dalocskák, mondókák a nemzetiségi nyelven. A tevékenységek során egyik héten a magyar nyelv dominál, a másik héten a német nyelv.

Mivel a nyelvszajátítási folyamat az életkori sajátosságok figyelembevételével az utánzáson alapul, a nyelvtani jellegű magyarázatokat, ill. az egyik nyelvről a másikra való fordítást nem alkalmazzuk. Vegyes csoportokra építve, a nagycsoportosokra már lehet támaszkodni, segítik a kisebbeket a megértésben.

Csoportunkban törekszünk a két nyelvre jutó idő egyenlő megosztására, bár ez az elv az év elején, a beszoktatás idején módosulhat. A két nyelv használatának arányát az óvodai élet kezdetén mindig az új gyermekek nyelvismerete határozza meg. Csoportjainkban már egyre kevesebb gyermek érkezik valamilyen nyelvi ismerettel.

Célok:

Alapvető célok:

A helyi nevelési programunk célfejezetének II./1. pontjában leírtak.

Részcélok:

Az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően ismerje fel a nyelvet, alakuljon ki egy passzív szóincse, ami majd későbbi tanulási helyzetekben aktívizálódjon.

A német nyelven folyó rendszeresen visszatérő és az egész napot átölelő, utánzásra alapuló kommunikációs helyzetek alapvető feltétele a gyermekek érzelmi biztonságának folyamatos megléte.

A német nyelv, iskolában történő tanulására való felkészítés.

A magyar és a német nemzetiségi hagyományok megismerése, elsajátítása, átörökítése és fejlesztése, valamint az identitástudat kialakítása.

Feladatok:

Alapvető feladatok:

A helyi nevelési programunk célfejezetének II./2. pontjában leírtak.

Részfeladatok:

A német ajkú családok gyermekeiben erősítjük a nemzetiséghez való tartozás érzését, szoros kötődését.

A másság elfogadására nevelés. Igyekszünk kialakítani a gyermekekben olyan erkölcsi tulajdonságokat, mint az együttérzés, figyelmesség, őszinteség, segítőkészség.

A családokkal együtt próbáljuk erősíteni a népi hagyományokhoz, szokásokhoz való kötődést. A nemzetiségi hagyományok, ünnepek megtartását kísérje egészséges öntudat, öröm, kiegyensúlyozottság.

A nemzetiségi anyanyelv tudatos, állandó használata által valósuljon meg az egész napos német nyelvi nevelőmunka.

A német és a magyar nyelvű kommunikációban a természetes nyelvsajátítási eljárásokat alkalmazzuk, ezen belül is az utánzásra alapozunk.

Minél több lehetőséget kell biztosítani szókincsük gyarapítására, passzív szókincsük aktivizálására.

Az óvodapedagógus feladatai:

A német nyelvet beszélő óvodapedagógus a helyi nevelési programban leírtak szerint dolgozik német nyelven. Ezen belül különösen ügyel arra, hogy:

- Beszéde a gyermekhez lassúbb, egyszerűbb, nyelvtanilag helyes.
- Soha ne fordítson! Metakommunikációs jelzésekkel, kontextualizálással közvetítse a nyelvet.
- Törekedjen állandóan, mindennap visszatérő „rituálékra”.
- Foglalkozások során kapcsolja össze a nyelvet vizuális-, akusztikus- és mozgásélménnyel.
- Sokat ismételjen, minden cselekvését kísérje beszéddel.
- Vegye figyelembe a gyerek életkorát és fejlettségi szintjét.
- Kísérje figyelemmel a gyermekek egyéni beszédsajátosságait, mert ez az egyéni fejlesztés alapja.

A magyar nyelvet beszélő óvónő a helyi nevelési programban leírt elvek alapján dolgozik.

Tevékenységek

A kétnyelvű vegyes csoportunk tevékenység formái, azok céljai és feladata megegyeznek a többi csoportéval, de a német nyelv állandó és folyamatos használata miatt fellépnek speciális feladatok, speciális módszerek.

Ezért én itt csak a német nyelv elsajátítását célzó feladatokat említem.

A tevékenységek egyik elsődleges célja csoportunkban, hogy új német szavakat, kifejezéseket ismertessünk meg a gyerekekkel, illetve a már megismerteket sokszori ismétléssel rögzítsük. Ezért csoportunkban a német nemzetiségi óvónővel az együttjátszást, együttmozgást, együttalkotást német kommunikáció kíséri.

Játék, a játékba integrált tanulás

Maga a játék az a tevékenységi forma, amely talán a legfontosabb a 3-7 éves gyermek számára, mert az egész nap folyamán jelen van. Ez nekünk, óvodapedagógusoknak is nagyon fontos és hasznos, hiszen a játékba beépített eszközök, kommunikációk lehetővé teszik, hogy a gyerekek játékosan elsajátítsák az eszközök nevét, bizonyos játékfajták német megfelelőjét.

- Cél: A szabad játék és a játékba integrált tanulás során a német nemzetiségi hagyományok, játékok, táncok és a nemzetiségi nyelv megismertetése.
- Feladatok:
  - Olyan eszközök biztosítása, melyek a nemzetiségi múltat idézik és a szabad játékban, illetve a szerepjátékok során felhasználhatók /sámli, stokedli, dirndli/.
  - Fontosak azok az asztali játékok, melyeket németül is lehet játszani és ezekkel a nyelvi fejlődést elősegíteni /memória, lottó, dominó stb/.
  - A német nyelvet képviselő óvodapedagógus játéksegítő módszerei németül történjenek.
  - Az pedagógus német ölbéli játékaik nagyon fontosak a kiscsoportos gyerekeknek, hiszen többségük bekerülve csoportunkba nem érti a német nyelvet. Ez az eltöltött pár perc az óvodapedagógus ölében, közben a német mondókat hallva megnyugvást nyújt.

A külső világ tevékeny megismerése

- Célok: A gyerekek ismerkedjenek meg lakóhelyük nemzetiségi múltjával, jellegzetes foglalkozási ágáival /halászat, szőlőtermelés/. Ismerkedjenek meg sajátos nemzetiségi ünnepeinkkel, szokásainkkal /farsang, búcsú, Márton napi lampionos felvonulás/.
- Feladatok: A közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során is a németül beszélő óvodapedagógus németül beszéljen a gyerekekkel.
- A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:
  - Ismerjék és tiszteljék a nemzetiségi hagyományokat, szokásokat.
  - Tudjanak tájékozódni a természetről szóló kommunikációs helyzetekben.

Mozgás, mozgásos játékok

Csoportjainkban jelentős helyet foglal el a szabad mozgás, melyre szinte minden nap az udvaron adunk lehetőséget.

Egy héten egyszer egy irányított mozgásra is sor kerül, melyet a német nyelvet beszélő óvodapedagógus német nyelven, mozgással kísér.

- A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:
  - A gyerekek megértik az óvodapedagógus „utasításait”.

Vers, mese, dramatikus játék

Csoportjainkban egy mesét hetekig mesélünk. Lehetőséget adunk a gyerekeknek a mese feldolgozására. Vagy a megfelelő bábokat készítjük elő, vagy a megfelelő jelmezeket, de a gyerekek le is rajzolhatják a mesét, a rajzokból pedig kiállítást rendezünk.

- Célok: A gyerekek ismerjék és szeressék meg a nemzetiségi és anyaországi meséket, verseket, mondókákat. E szellemi értékek a hagyományok gazdagságát hozzák közel a gyermekhez, melyen keresztül formálódjon a nemzetiségi identitástudatuk. A mesék, mondókák lehetőséget adnak a gyerek nyelvi fejlesztésére, különösen a szókinccs gazdagodik.
- Feladatok: A magyar és a német nyelvű mesék helyes arányban történő összeállítása. A német nyelv fejlesztése mesékkel, mondókákkal, versekkel. A helyi kultúrából, illetve az anyaországból merített meséket leegyszerűsítve, netán átírva meséljük. /Grimm-mesék, „Eric Carle: Die kleine Raupe Nimmersatt... stb/. Kedvelt magyar meséket átfordítunk. Vigyáznunk kell arra, hogy egy mesét ne meséljünk egyszerre magyarul és németül. A német nyelvű meséket mindig illusztráljuk /bábok, rajzok/.

Ének, énekes játékok, zenehallgatás

- Célok: A német zenei élmények, dalok megismertetése, megszerettetése. Német, illetve nemzetiségi énekes játékok megismerése. A német nemzetiségi táncművelés bemutatása.
- Feladatok: A magyar és német nyelvű dalok, énekes játékok helyes arányban történő összeállítása. Német nemzetiségi táncok elsajátítása.
- A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén: A gyerekek szeressék a nemzetiségi dalokat, énekes játékokat. Ismerjenek német néptáncokat.

Rajzolás, mintázás, festés, kézimunka, barkácsolás

- Cél: A német nemzetiség sajátos motívumaival, színeivel történő ismerkedés. A gyerekek ismerkedjenek meg régi kézművességekkel. Ellátogatunk a szomszédos fazekasműhelybe, ahol megismerkedhetnek a gyerekek az agyagokészítés rejtelmével. Csoportunkban szövőkeretek is vannak, ezekkel szöhetnek a gyerekek.
- A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:
  - Értsék a leggyakrabban használt német szavakat, mondatokat, az óvodapedagógus utasításait, közléseit, kérdéseit.

- Tudjanak egyszerű kérdésekre németül válaszolni.
- Értsék meg az ismert rövid meséket, történeteket.
- Képesek legyenek rövid, tömondatokat alkotni.

A német nemzetiségi hagyományok ápolása, sajátos ünnepeink

Csoportjaink életét áthatja a német nemzetiségi hagyományörzés, hagyományápolás. Ezt célozzák a csoportban a megismert énekek, mesék, táncok. Ehhez tartoznak még a hagyományos ünnepeink.

- Márton-nap /nov. 11./

A Márton-nap nem is annyira nemzetiségi, mint német ünnep. Szent Mártonra emlékezünk, aki a kemény hidegben megosztotta köpenyét a didergő koldussal, majd püspökké avatása elől szemérmesen elbújt a libák közé, akik azonban elárulták gágogásukkal.

Ezt a megemlékezést délután tartjuk csoportjainkban, ahol énekelünk, verselünk és elmeséljük Márton legendáját. Majd meggyújtjuk az erre a napra barkácsolt lámpásainkat, hogy ez után elvigyük a fényt a faluba, hogy onnan világítson a hosszú, sötét, téli éjszakákon. Ezt követi a szülők, vendégek kíséretével egy lampionos felvonulás, melyet az iskola alsó tagozatos nemzetiségi csoportjával közösen szervezünk.

Csoportunk kapcsolatai

- Német nemzetiségi önkormányzattal: Az önkormányzat támogatója, pártfogója a kétnyelvű óvodai nevelőmunkának, a nemzetiségi hagyományok hiteles felelevenítésének, közösségi megmozdulásoknak.

Formái:

- Kölcsönös tájékoztatás, egyéni megbeszélések
- Nemzetiségi rendezvényeken, ünnepi megemlékezéseken való részvétel

- Németnyelvű óvodákkal, csoportokkal: Baráti ismeretséget alakítottunk ki a környező óvodákkal. Kölcsönösen látogatjuk egymást, kirándulást szervezünk a gyermekeknek, ami a német nyelv gyakorlásának legjobb módja.

Formái:

- Csoportlátogatások.
- Elemző megbeszélés, a tapasztalatok összegzése.

- A SOE Benedek Elek Pedagógiai Kar nemzetiségi tanszékével való kapcsolattartásban kérésükre, igényeiknek megfelelően bemutatókat szervezünk, lehetővé tesszük a hospitálásokat.

Formái:

- SOE Benedek Elek Pedagógiai Kar hallgatói külső szakmai gyakorlata.
- Továbbképzéseken részvevő óvodapedagógusok látogatása, munkánk bemutatása.

Személyi és tárgyi feltételek

Személyi feltételek

- Csoportjaink kétnyelvűsége miatt elengedhetetlenül szükséges két óvónő jelenléte a csoportban.

- A német nyelvet képviselő óvodapedagógus rendelkezzen német nemzetiségi felsőfokú végzettséggel.
- Előny, ha a magyar nyelvet beszélő óvónő érti a nemzetiség nyelvét.

Tárgyi feltételek

- Olyan asztali játékok, melyekkel játszva a gyerekek nyelvi fejlődése elősegíthető /memória, lottó, különféle társasjátékok stb./.
- Képeskönyvek, melyeket az óvodapedagógus német nyelven mesélhet el, írhat le.
- Német módszertani könyvek, a német nemzetiségi óvodapedagógus munkájának segítésére.
- Műszaki berendezések, melyek a néptáncok zenéit közlik.

XIX. ÓVODÁNK HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI, EGYÉB RENDEZVÉNYEI

Az óvoda természetes közege a hagyományörzésnek. Fontos feladatunk a hagyományok, népszokások ápolása, értékeink megőrzése, továbbadása. Arra törekszünk, hogy az ünnepek emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból úgy külsőségeiben, mint belső tartalmukban.

A gyermek életének jeles napjai

A gyermek születésnapjának megtartása szép hagyomány. Az ünneplés csoportonként hasonlóan zajlik: az óvodapedagógusok apró személyes ajándékot készítenek (bábót, kedvenc állatfigurát). A csoporttársak dalokkal, versekkel, köszöntővel kedveskednek, ezt az ünnepeket otthonról hozott finomságokkal (gyümölcs, szörp) viszonozza.

Egyéb ünnepeink

Érzelmi kötődésekkel hosszan készülődünk ezekre családi hangulatban. Ez a tevékeny készülődés, tervezgetés teszi az ünnepeket izgalmassá, örömtelivé és felszabadulttá, amit tevékenyen együtt élünk meg.

- Mikulás

Meglátogatja óvodásainkat a jóságos Szt. Miklós (beöltözött szülő), aki puttonyából szedi ki a csomagokat, ami az óvodapedagógusok által készített ajándék. Hagyománnyá lett, hogy az óvodapedagógusok bábelőadással szórakoztatják a gyerekeket, így fokozzák az ünnep örömet.

- Karácsony

A készülődés egész hónapban folyamatos: mézeskalácssütés, karácsonyfadísz-, ajándékkészítés, ünneplés csoportonként változó módon, a programba illő mókás, tevékenység.

- Farsang

Tombolával, jelmezes szépségversennyel, az óvodapedagógusok vidám jeleneteivel való szórakoztató délelőtt. Megrendezhető az egész óvodát érintő egyszeri alkalommal, vagy csoportonként külön is.

- Március 15. (hazafias ünnep)

Történetek a magyar huszárról, csatáról, katonásdi játékok, zászló, kokárdakészítés, nótázás lehet az ünneplés. Csoportonként, programba illesztett módon történik.

- Húsvét

Hagyományok átélése játékos formában, hangulati előkészítés. Tojásfestés, locsolkodás.

- Anyák napja

Csoportonként nyitott nap keretében: dallal, verssel, gyermekek által készített ajándékkal köszöntjük az édesanyákat, nagymamákat.

- Nagycsoportosok búcsúztatása

A szülők igényének, kérésének megfelelően hagyománnyá lett a nagycsoportosok évvégi ünnepe. A műsor során az iskolába menőket búcsúztatjuk és megajándékozunk őket.

- Gyermeknap

Tartalmas, színes, vidám nap: ügyességi, játékos feladatokkal, mozgásos versenyjátékokkal, légvárral, zsákbamacskával, alkalmanként kirándulással.

- Nyár eleji kirándulások

Ezek megszervezésével színesítjük hétköznapijainkat (pl.: kirándulás a Kőfejtőbe, a Mitrász szentélyhez, utazás a nagycenki kisvasúton, hajókázás a Fertő-tavon, autóbusszos kirándulás a sarródi Madárvártárhoz).

XX. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

Óvoda- család

Arra törekszünk, hogy a szülők melegezésére a családi nevelést kiegészítve ápoljuk, védjük, neveljük, fejlesszük a gyerekeket. A szülőket nevelőpartnernek tekintjük, ismertetjük velük nevelői felfogásunkat, programunk céljait, feladatait. Minden lehetőséget megragadunk annak érdekében, hogy a család nevelési eljárásait, szokásait megismerjük. Óvodai nevelésünk csak akkor lehet eredményes, ha ezt a szülők egyetértő beleegyezése támogatja és létrejön az összhangban történő nevelés. Vállaljuk, hogy a gyermeket gondozzuk, szeretjük, képességeikhez mértén megtanítjuk mindenre, amit egy ilyen korú, gondosan nevelt kisgyermeknek illik tudni. A gyermekek egyéni fejlődéséről folyamatosan konzultálunk a szülőkkel. Fontosnak érezzük a hiteles tájékoztatást, a tapintatot a segítségadást.

Arra törekszünk, hogy emberi magatartásunkban, szakmai felkészültségünkben egyaránt példamutatók legyünk.

A szülők igényeinek megfelelően igyekszünk minél több lehetőséget adni arra, hogy előzetes megbeszélés alapján bármikor betekintést nyerjenek gyermekeik óvodai életébe.

A szülői szervezet munkaterv szerint működik és gyakorolja a szülők jogait.

A kapcsolattartás formái:

- Nyitott kapu: a leendő óvodások és szüleik számára lehetőséget biztosít az óvoda élet megismerésére – első személyes kapcsolatfelvétel
- Beíratás
- Összevont- és csoport szülői értekezletek: együttes tájékoztatás az óvoda munkarendjéről, közérdekű nevelési kérdésekről, változásokról.
- Családlátogatások: ismerkedés a családdal nevelési szokásaival.
- Egyéni beszélgetések, fogadóórák: az aktualitásnak megfelelő egyéni eszmegbeszélés.
- Közös ünnepek: farsang, anyák napja, Márton napi megemlékezés - lampionos felvonulás
- Egyéb közös programok: tavaszi zsongás, gyermeknap kirándulás, az ünnepek előkészítésében való részvétel.

Óvoda-bölcsőde

Az intézményünkhöz tartozó helyi bölcsődével törekszünk a jó partnerkapcsolat alakítására, hogy ismerjék az óvodát és szívesen ajánlják azt. Keressük a tartalmas együttműködés lehetőségeit. Az bölcsődéből érkezőknek lehetőség és igény szerint megpróbáljuk biztosítani, hogy azonos csoportba kerüljenek. Beszoktatás idején megszervezzük, hogy gondozónők meglátogathassák az új óvodásokat.

Területei:

- kapcsolattartási formák (megbeszélések, szakmai konzultáció)
- közös tartalmak, programok, az intézmények közötti téma azonos napok szervezésére
- kölcsönös tájékoztatás változatos formáinak alkalmazása
- információcsere az átadott gyermekekről
- a gyermekek nyomon követése az óvoda kezdő szakaszában a gondozónők részéről

Óvoda- iskola

Az óvoda- iskola kapcsolatában arra törekszünk, hogy az iskola megismerje céljainkat: az egyéni képességek figyelembevételével, a gyermeki játékszabadság tiszteletbe tartásával, környezetében jól eligazodó, jó kapcsolatteremtő képességekkel rendelkező az iskolai életre alkalmassá váló gyermekeket neveljünk.

Fontosnak tartjuk, hogy az átmenet minél zökkenőmentesebb legyen. Ennek érdekében folyamatos, rendszeres, hagyományteremtő- és megtartó kapcsolatra törekszünk az iskolával. A jó kapcsolat alapja a tisztelet és megbecsülés egymás munkája iránt.

Az együttműködés formái:

- Kölcsönös látogatások, tapasztalatgyűjtés: tanév elején meglátogatjuk az első osztályosokat, tanév végén pedig levisszük a nagycsoportosokat, hogy ismerkedjenek az iskolával.
- Szakmai megbeszélések, közös tanácskozások az alsós nevelőkkel: olyan pedagógiai, pszichológiai, módszertani kérdésekben, amelyek segíthetik az óvoda-iskola átmenet zökkenő mentesebb megvalósítását.
- Szülői értekezleten való részvétel: a leendő elsősztályos nevelők tájékoztatják a szülőket pedagógiai elképzeléseikről, az iskolába lépés teendőiről.
- Közös rendezvények, ünnepek szervezése: Márton-napi felvonulás

Óvodánk egyéb kapcsolatai

- Önkormányzati fenntartóval: Kapcsolatunk korrekt, bizalomra épülő: részben hivatalos, részben pedig támogató, segítő jellegű. Problémáink megoldását az együttműködés jellemzi. Időpont egyeztetéssel a polgármester bármilyen témában fogadja a főigazgatót.

Formái:

- Kölcsönös tájékoztatás, egyéni megbeszélések.
- Főigazgató beszámolója.
- Főigazgató részvétele azokon a képviselőtestületi üléseken, amelyek az óvodát érintik.
- Német önkormányzattal: Kapcsolatunk kielégítő, az információk áramlása megfelelő, korrekt.
- Egészségügyi szervekkel: védőnő, gyermekorvos, fogászat, ÁNTSZ, Nébih

Formái:

- Alkalmanként esetmegbeszélés.
- Időszakos szűrés az óvodában.
- Évenkénti fogászati szűrés.
- Tájékoztató előadások szervezése a szülők igényeinek megfelelően.
- Nevelési Tanácsadóval, logopédussal, fejlesztőpedagógussal

A kapcsolattartás formái:

- Logopédiai szűrés szeptemberben kis-, középső- és nagycsoportos gyermekeket érintve.
- Egyéni fejlesztés a rászoruló gyermekek részére.
- SNI ellátás.
- Szakmai szervekkel: Oktatási Hivatal
Folyamatosan figyelemmel kísérjük a felkínált szakmai képzéseket, tanfolyamokat.

Szakmai tevékenységünk fejlesztése, megújítása érdekében igénybe vesszük segítségüket.

Szívesen fogadjuk azt a szolgáltatást is, melyet a pedagógiai szaktanácsadók- és szakértők kérésünkre teljesítenek.

XXI. SAJÁTOS FELADATAINK, SPECIÁLIS SZOLGÁLTATÁSAINK

Gyermekvédelem

Óvodánkban is markánsan megjelenik a helyi társadalom szerkezete, összetétele, mivel gyermekeink eltérő szociokulturális környezetből kerülnek hozzánk. Egyre kevesebb gyermek érkezik hozzánk ingerszegény környezetből. A nem eléggé inger gazdag környezet és a családi modellből hiányzó tapasztalat, élmény és kommunikációs hiány meghatározza teendőinket.

Fontos feladatunk az egyéni sorsokkal való törődés, a gyermekvédelmi munka megerősítése. Ennek a munkának komoly hagyományai vannak óvodánkban.

Célunk: évente számba vesszük a hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyermekeket.

Minden pedagógus közreműködik a gyermek-és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermekeink fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

Feladatunk: segítségnyújtás a hátrányok enyhítésére, az óvodai keretek közötti kompenzálás biztosítása.

Alapvető nevelési módszerünk: az egyéni bánásmód, a tapintatos, személyes kapcsolattartás, a családi nevelés felelősségének erősítése. A szülővel való közvetlen viszony kialakítására törekszünk.

A veszélyeztetett gyermek gyermekvédelmi törvény szerinti meghatározása: A veszélyeztetettség olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza. Nem azonos a csupán szociálisan hátrányos helyzetben lévő gyermekekkel.

Hátrányos helyzetű gyermek az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve aki után rendszeres gyermekvédelmi támogatást folyósítanak.

A gyermekvédelmi munka fő feladatai:

- Fel kell ismerni és fel kell tárnai a gyermekek problémáit.
- Meg kell keresni a problémák okát.
- Segítséget kell nyújtani a problémák megoldásához.
- Jelezni kell a felmerült problémát a gyermekjóléti szolgálat szakembereinek.
- Gyermekvédelmi programunk: átfogja az óvodai élet egészét, hogy biztosítsa a gyermekeket megillető jogok érvényesülését, védő- óvó intézkedéseket tegyen, és a rászoruló gyermekek életlehetőségei javításában részt vegyen.

Sajátos nevelési igényű gyermekek

A sajátos nevelési igényű gyermekeknek joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. Nevelő- fejlesztő munkánk során figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét.

Speciális szolgáltatásaink

Nevelési időben szervezett térítésmentes szolgáltatások: logopédia, fejlesztőpedagógia

XXII. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEK INTEGRÁCIÓJA ÓVODÁNKBAN

Mottó:

„Közös a világunk: nincs külön világ az épek és egy másik a fogyatékosággal élők számára, egyetlen világ van, s valamennyiünknek abban kell élnünk, emberséges békeességben.”
/Könczei György/

Óvodánk nevelési programja nem tartalmaz kiemelt integrációt. Ajtónk mindenki előtt nyitva áll. Nincs normál vagy más. Csak gyerek van. Egyetemes emberi érték, hogy minden emberi élet értékes. Nem görcsös áldozatként, hanem belső meggyőződésből fakadóan hinnünk kell, hogy a sérült gyermek felnevelése, a társadalomba való integrációja nem lehetetlen. Vállalni tudjuk a részleges (időben korlátozott) integrációt.

Az integráció célja: a szocializációs élettér megteremtés, mind az érintett, mind az egészséges gyermek részére. Fő célunk pedig a természetes élethelyzetek megélése, a mintautánczás, másolás. Az egyenlő esélyek megvalósulásának alapfeltétele, hogy olyanná kell formálni a befogadó közeget, az óvodát, a nevelést-oktatást, hogy a gyermek jól tudjon benne fejlődni, és már gyermekkorban megtalálja helyét a társadalomban.

Alapelveink:

- a másság elfogadása mellett a személyiségfejlesztés, tolerancia
- a gyermeki jogok tiszteletben tartása
- a sajátos nevelési igényű gyermek különleges védelme, érdekeinek figyelembevétele
- a gyermekek közösségi, társas, érzelmi kapcsolatrendszerének biztosítása
- a sajátos nevelési igényű gyermeket családok támogatása, beilleszkedésük elősegítése
- az egyéni fejlődési ütem eltérésének figyelembevétele
- a pedagógiai hatások összehangolása

Az óvoda funkciója:

- óvó-védő funkció
- a törvény alkalmazása
- együttműködés a családokkal
- szociális funkció
- a gyermekek szükségleteinek megfelelően a személyes gondoskodást nyújtó szakellátási formák kezdeményezése a gyerekek fejlődésének érdekében
- nevelő - személyiségfejlesztő funkció.
- a gyermekek beilleszkedésének elősegítése: együttérzés, nyitottság
- a nevelő hatások összehangolása
- kiemelt szerepet kap a másság, a tolerancia alapjainak lerakása

Óvodapedagógusi kritériumok:

- Szociális érzékenység
- Empátia
- Belső elhivatottság
- Pozitív hozzáállás a sérült gyermekhez, eltérések elfogadása
- Különbségek kezelésének képessége
- Megfelelő felkészültség
- Többletmunka vállalása

Óvodánk csoportszerkezete: négy vegyes csoport működik óvodánkban, ez pedig ideális az integráció szempontjából, hiszen minél heterogénebb egy gyermekcsoport, annál kevésbé tűnik másnak az, aki valóban jobban eltér az átlagtól. Itt eleve nem lehet életkorok szerint differenciálni, hanem akarva- akaratlanul is képességek szerinti bánásmódra készítet minket a helyzet.

Az óvoda napirendje: a folyamatos napirend az a napirendi forma, ami kellően rugalmas az egyéni bánásmód fokozott érvényesítésének megvalósításához. Az időben behatárolt napirend viszont biztonságot nyújt a gyermekeknek. Óvodánkban mindkét napirend elfogadott, hogy melyiket alkalmazza az óvodapedagógus, mindig az aznapi tevékenységek határozzák meg.

Az óvodai élet megszervezése:

Személyi feltételek: csoportonként a nevelőmunkát két főiskolát végzett pedagógus végzi, valamint az ő tevékenységüket segíti még a szakképzett dajka. Az integrációhoz elengedhetetlenül szükséges még szakember, vagy szakemberek, akiknek a szakterületéhez kapcsolhatók az integrált gyermekek (pl.: gyógypedagógus, gyógytornász, vagy szomatopedagógus, logopédus, szurdopedagógus, tiflopedagógus stb.). Ők utazó pedagógusként kerülnek rendszeres kapcsolatba az érintett gyermekkel.

Tárgyi feltételek: természetesen bizonyos eszközök, fejlesztőszerek beszerzése is feltétel. A mozgás és érzékszervek fejlesztéséhez elengedhetetlen eszközökről, játékokról van szó, valamint, az épület akadálymentesítéséről.

Anyagi feltételek: a törvényben foglaltak szerint az érintett gyermek(ek) után dupla, esetenként tripla normatíva jár, melyet speciális eszközök vásárlására, valamint egyéni- vagy csoportos fejlesztő foglalkozások finanszírozására lehet költeni.

Az integrációban részt vevő óvodapedagógusok legfontosabb feladatai:

- 1, alapos anamnézis
- 2, a gyermek beilleszkedésének segítése, majd a nevelése,
- 3, támogatni tudják a MÁS gyermekekkel foglalkozó szakemberek speciális fejlesztő munkáját gazdag módszertani repertoárjukkal, valamint a számukra biztosított segédanyagok segítségével, a saját mindennapi tevékenységükben

Milyen gyermek integrálható az óvodába?

Mivel a normál csoport személyi ellátottsága nem változik, az integrálás után (során), mindenképpen annyi és olyan gyermek kerülhet egy csoportba, aki szobatiszta, és testi szükségleteit a csoport életkori sajátosságainak megfelelően képes kielégíteni. Mozgásállapota azon a szinten van, hogy ha segédeszközzel is, de képes önálló helyváltoztatásra. Jelenléte nem gátolja ép társait addigi óvodai életük folytatásában, vagyis a

csoport életébe be tud illeszkedni. Az értelmi fejlettség szintje kevésbé meghatározható. Minden gyermek esete egyedi elbírálás alá esik a szakvélemény figyelembevételével.

Az integrációs folyamat leírása:

Gyermekorvos, védőnői kezdeményezések hatására vélemény alakul ki a gyermekről, hogy az átlagtól eltér. A MÁS-ság kiderülhet az óvodai élet folyamán, ilyenkor az óvodapedagógus is kezdeményezhet.

A szülő beszerzi a szakértői bizottságok szakvéleményét (pl.: óvodai felvétel okán).

A szakvélemény birtokában felkeresi a polgármestert, és írásban kér segítséget gyermeke óvodában történő elhelyezéséhez. (KT. 13. §)

Az intézmény fenntartója biztosítja a gyermek fejlesztéséhez, fejlődéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételeket. Ezt követően a jegyző tájékoztatja az illetékes szakértői bizottságot. (KT. 30. §, 91. §)

A szakértői bizottság elvégzi az integrált nevelés feltételeinek megállapításához szükséges vizsgálatokat, kontrollvizsgálatokat.

Az óvodai beíratásnál a gyermek adatainak felvételén túl fel kell jegyezni a szakvéleményt kiállító intézmény nevét, címét, egyéb elérhetőségét, a szakvélemény számát.

A családlátogatás alkalmával anamnézist kell végezni.

- 1, a gyermek megfigyelése
- 2, a szülők elmondása
- 3, információ gyermekorvostól, gyógypedagógustól
- 4, a szakvélemény értelmezése szakember segítségével.

A gyermeket be kell vezetni a csoportba, ott a többiekkel el kell fogadtatni másságát, el kell érni, hogy elfogadják őt – a gyermekközösség felkészítése.

Tervezés: az integrált gyermek képességeinek megismerése, nyomon követése, azok regisztrálása nagyobb odafigyelést, tudatosságot igényel. (Szem előtt tartva minden esetben, hogy a felmérés célja a megismerés, illetve a megismerés általi fejlesztés, a továbblépés meghatározása, és nem a mindenáron való felzárkóztatás.)

Egyéni fejlesztési terv készítése: a szükséges alkalmazható eszközök, módszerek, a feladatcsökkentés mértéke, segítség szükségessége (gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus stb.) az elért eredmények tapasztalatcsere útján történő elemzése.

Differenciált bánásmód: a differenciálás eddig is azt jelentette, hogy mindenki más, ezért mindenkivel másképp kell bánni. Ezt a szemléletet követve automatikusan belefér a még inkább más gyermek nevelése, csak nála egy kicsit intenzívebben érvényesítjük azt.

Folyamatos kapcsolattartás a szakemberekkel, munkájuk megismerése, a két (esetleg több) pedagógus munkájának összehangolása.

Az óvodai élet tevékenységi formái, a tevékenységek szerepe:

A játék kiemelt szerepe is segíti a gyakorlatot, hiszen az együttjátszás során az érintett gyerekek sajátos, ám jelentős bekapcsolása az egyetlen igazi léttér, amelyben az együttesség maradéktalanul érvényesülhet.

A tanulás. A mikrocsoportos tanulási forma is segíti az integráció hétköznapijait, hiszen a képességek szerinti csoportosítás és a kis csoportok együttműködése eleve arra készíti az óvónőket, és a gyerekeket is, hogy együtt legyenek a gyerekek a tanulás során, de különböző módon.

Kapcsolatok:

Az óvoda a családok felé partnerként közelít, és ilyen magatartást kér tőlük a közös cél elérése érdekében.

Szoros együttműködés a szakemberekkel, szakmai kooperációk: felkészítő előadások, fejlesztési terv készítésében segítség kérése, tapasztalatcsere.

Továbbképzési terv:

Átgondolt továbbképzési terv, szakirányú továbbképzés a vállalt sajátos nevelési igényű fogyatékosági típusnak megfelelően.

XXIII. PROGRAMUNK ERŐFORRÁSAI

Személyi feltételek

Az óvoda személyi feltételei jónak mondhatóak. Csoportonként két óvodapedagógus dolgozik, így tudjuk biztosítani, hogy a nevelőmunkát az óvodapedagógusok végzik. A dajka létszám csoportonként egy fő. Az óvodapedagógusok munkáját 1 pedagógiai asszisztens segíti.

Óvodapedagógusaink mindnyájan felsőfokú végzettségűek, a kétnyelvű csoportban német nemzetiségi óvodapedagógusok dolgoznak, és ez a végzettség mindenkor feltétel.

A dajkák dajkaképzőben szerezték meg a gondozásban, egészségügyi ellátásban, nevelésben az alapismereteket.

Az óvoda dolgozói:

- Felsőfokú végzettségű, főállású óvodapedagógus száma: 9 fő
- Pedagógiai asszisztens: 1 fő
- Szakképzett, főállású dajkák száma: 4 fő
- Technikai dolgozók száma: 1 fő (kertész)
- Fejlesztőpedagógus, logopédus, gyógypedagógus

Programunk megvalósításának színvonalát, minőségét és eredményességét az óvodapedagógusok személyisége, a nevelőtestület légköre és a főigazgató közreműködése dönti el.

Fontosnak tartjuk az egy csoportban dolgozó óvodapedagógusok jó együttműködését, a gyerekekre vonatkozó információk átadását, a munkával járó erőfeszítések és tapasztalatok megosztását. A pedagógus párok tudjanak együtt tervezni, összehangoltan dolgozni.

Igényünk van a folyamatos önképzésre, szükségesnek tartjuk a továbbképzésben való részvételünket. Óvodapedagógusaink széleskörű szakirányú továbbképzésekben vesznek/vettek részt.

Dajkák közössége: Az óvodai nevelés-gondozás feladatai nélkülözhetetlenné teszik a dajkák lelkiismeretes, pontos és hozzáértéssel végzett munkáját. Az óvodapedagógusok továbbra is vonják be őket a közösségi élet és az egészséges életmód szokásainak gyakorlásába (pl. séták, kirándulások alkalmával, gondozási feladatok ellátása, étkezési előkészületek stb.), így közvetlenül és tevékenyen részt vesznek a csoport életében.

Tárgyi feltételek

Óvodánk egy régi, műemlék jellegű, többször átalakított épületben működik, melynek állagát igyekszünk fenntartani, és állandó felújításokkal korszerűsíteni. 2014-ben egy pályázat segítségével egy új épülettel bővült intézményünk, a legkisebb csoportunk költözött az új csoportszobába. A csoport régi helyén fejlesztőszobát alakítottunk ki. A megnövekedett csoportlétszámok miatt, 2023-ban kisebb hozzáépítéssel kialakítottunk egy 4. csoportszobát, amelyben 2024 szeptemberétől a süni csoport működik.

Mind a 4 csoportszobánk tágas, világos (kb.50 m²). Egy gyermekre jutó alapterület (kb. 2m²) megfelel a törvény által előírt maximális létszámnak. A csoportokhoz tartozik egy-egy

folyosó, ahol elhelyeztük a jellel ellátott öltöző szekrényeket. A folyosókról nyílik a mosdó-WC.

Az épületekben található még: iroda, mosogató konyha, személyzeti WC, öltözővel, fürdőszobával. Az épület hátránya, hogy nincs tornaszobánk, szertárunk, nevelői szobánk, melyeket a megfelelő funkciók szerint használhatnánk. Berendezési tárgyait, bútorait viszonylag újnak mondhatók, bár folyamatos felújítást igényelnek. Ez a korszerűsítés évenként a fenntartó önkormányzat pénzügyi segítségével, költségvetési keretből történik.

Játékkészletünk egyre bővül, az elhasználódást folyamatosan próbáljuk pótolni. Játékokat, könyveket, játékeszközöket adományként évente többször kapunk.

Hatalmas udvar és kert (kb. 4000 m²) tartozik az épülethez. Árnyas-napos, füves-aszfaltos részekre tagoltsága, kerti pavilonja változatos tevékenységekre, sokfajta játékra ad lehetőséget.

Környezetünkhöz igazodó, ügyességet és mozgást fejlesztő játékszerek nagyon kedveltek és igazi játszótéri hangulatot teremtenek, biztosítva gyermekeink jó közérzetét.

Óvodai életünk megvalósításához szükséges alapvető tárgyi feltételek adottak, karbantartásukra, bővítésükre folyamatosan lesz szükség.

Az óvodának a program céljaira rendelt eszközrendszer

A játéktevékenység eszközei: Az alapvető játékeszközök beszerzése költségvetésből, minden csoportban megfelelő. Költségvetési kereten kívül: támogatások révén, az óvodapedagógusok által készített kiegészítő játékok, bábok gazdagítják a különböző játékfajták eszközeit.

Feladataink: Az ízléses, praktikus játékkellékek, félkész játékok, anyagok, barkácsszerszámok, képességfejlesztő játékok folyamatos bővítése.

Folyamatosan tervezzük a játékbútorok cseréjét, felújítását; a mozgásfejlesztő udvari játékok, egyéb szabadtéri játékeszközök fejlesztését.

Költségvetési keretből, alapítványi segítséggel, valamint pályázatok útján szeretnénk a tornaeszközöket, sportszereket, fejlesztő játékokat, udvari mozgásfejlesztő játékokat kiegészíteni.

Az óvodai tanulás eszközei:

- A szakmai eszközök beszerzése költségvetési keretből (kis hányada szülők felajánlása révén) történik. Mennyiségi és minőségi bővítés folyamatosan.
- A rajzolás, mintázás, kézimunka terén (különböző színes papírok, kartonok, ollók, festékek, ecsetek, pasztell- és zsírkréták, színes ceruzák, filctollak, munkatáblák, finomított agyag, gyurma stb.).
- A dramatizálás esztétikus eszközeinek bővítése.
- A testnevelés kézi szereinek bővítése (különböző méretű labdák, karikák, rövidebb-hosszabb szalagok, színes kendők, tornaszámoly stb.)
- Zenei kelléktárunkhoz új hangszerek.
- A külső világ tevékeny megismeréséhez, a munka jellegű tevékenységekhez: gyermekméretű kerti szerszámok, kis öntözők, söprűk.
- Audió-vizuális eszközállományunkat folyamatos fejlesztése – IKT eszközök
- Óvodai meséskönyvek, ismeretterjesztő könyvek, valamint szakkönyvi ellátottság, gyermekirodalmi kiadványok bővítése

Feladataink:

- A gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően képeskönyvek, leporellók, lapozók, mondókák – kiolvasós - verses könyvek további beszerzése csoportonként.
- A továbbképzések elméleti anyagának biztosítása, új szakkönyvek, kiadványok vásárlása.
- Az étkezéshez szükséges beszerzések: porcelán, üveg és rozsdamentes edények, kosarak, tálcák, ételszállító nagyméretű edények.

A nevelési oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről szóló jegyzék szerint óvodánk a következő helyiségekkel nem rendelkezik:

- gyermekágy/fektetőtároló
- tornaszoba sportszertárral
- orvosi szoba elkülönítő szobával

Óvodánk rendelkezik az eszközjegyzékben szereplő bútorzattal, tisztálkodási felszerelésekkel, felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközökkel, a nevelőmunkát segítő játékokkal, egészség- és munkavédelmi eszközökkel.

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének speciális eszközeit a mindenkori igényeknek megfelelően szerezzük be.

A hiányzó helyiségek kialakításának ütemterve kidolgozás alatt.

XXIV. ÓVODÁNK ELLENŐRZÉSI, ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE

Óvodánk írásos dokumentumai

- Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja
- Fertőrákosi Óvoda Helyi Nevelési Programja
- SZMSZ
- A főigazgató éves munkaterve
- Aktuális szervezési-tanügyigazgatási feladatok. A helyi program kiemelt feladatai. Elemzés, értékelés. A csoportok látogatásának terve.
- A gyermekcsoport nevelési, tevékenységi programja
- Szokás és szabályrendszer tervezése (időkeret: fél év)
- Események, programok
- A tevékenységi rendszerfejlesztési terv (időkeret: 1 hét)
- Egyéni fejlődés, fejlesztés dokumentuma- személyi dosszié
- Egyéni fejlettséget diagnosztizáló, tényfeltáró, helyzetelemző és fejlesztési feladatokat tervező dokumentum, amely 3-7 éves korig kiterjed a nevelési és a tanulási folyamatokra is.
- Felvételi-mulasztási napló: Pontos adatkezelés, naprakész nyilvántartás – Ovikréta rendszeren keresztül

A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése

- Az ellenőrzés és értékelés célja a pedagógiai gyakorlat segítése és fejlesztése – Ovikrétán keresztül
- Területei:
  - Dokumentumok ellenőrzése, elemzése.
  - A nevelőmunka feltételeinek ellenőrzése.
  - Pedagógiai gyakorlat ellenőrzése, elemzése, értékelése.
  - Helyi nevelési program megvalósulásának nyomon követése, ellenőrzése.

Az óvoda pedagógiai munkájáért a főigazgató a felelős, tehát az ellenőrzés is elsősorban az ő feladata.

Fontos az objektív értékelés, amely alaposítást, körültekintést igényel. A gyakorlati munka elemzése során elsődleges szempont az önálló munka tiszteletben tartása, a módszertani szabadság biztosítása, a pozitív megerősítés, az elfogadott elvek számonkérése.

A pedagógiai gyakorlat ellenőrzése két szinten történik:

- A gyermekek fejlettségének értékelése
- Óvodapedagógusi gyakorlati munka

A gyermekcsoport fejlettségének értékelése az egyéni megfigyelések eredményeinek és az egyéni munkák áttekintése után közös konzultációval történik. A gyermekek megfigyelési adatait folyamatosan gyűjtjük a személyi dossziéban az óvodás évek alatt, ezért az összehasonlítás azonnali eredményt mutat. A fejlettségi mutatók ismeretében a gyakorlati munka megfigyelése egészíti ki az óvodapedagógusi pedagógiai gyakorlat ellenőrzését és értékelését.

A pedagógusok pedagógiai munkájának ellenőrzésére azért van szükség, hogy munkájuk értékelésével tisztában legyenek, megőrizték a megújulás képességét, innovációjuk szakmai kontroll segítségével fejlődjön.

Az ellenőrzés, teljesítményértékelés a tanév folyamán előre ütemezetten történik a törvényekben, rendeletekben meghatározottak szerint. Év végén összegző értékelés készül. Az egész óvodát érintő folyamatokban kiemelt jelentőségű a kimenet, az iskolába lépés szorosabb ellenőrzése, értékelése.

A pedagógus teljesítményértékelésre vonatkozó hatályos jogszabályok, közlemények:

- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény
- a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról szóló 401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet
- a pedagógusok teljesítményértékeléséről szóló 18/2024. (IV. 4.) BM rendelet
- a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet

Az óvodai csoportok és a gyermekek fejlődésének ellenőrzése és értékelése

A pedagógiai munka tervezése, elemzése, a gyermekek egyéni megfigyelései, az egyénre szabott nevelési-fejlesztési eljárások folyamatos írásbeli munkát igényelnek. Segítik a folyamatok célirányos, célszerű egymásra épülését, ugyanakkor rugalmas alkalmazást és a gyerekekhez való igazodást biztosítják.

A gyermekcsoport nevelési-tevékenységi programjának tervezése a gyermekek fejlődési üteméhez, igényeihez, a spontán helyzetekhez igazodik, a feladatok egymásra épülnek. A terv nem megmásíthatatlan, hanem az élethelyzetek, a gyermekek, az aktuális feladatok irányítják a folyamatot.

A főigazgató a csoportlátogatások alkalmával folyamatosan ellenőrzi és értékeli a tervezést olyan céllal, hogy az mennyire szolgálja a helyi nevelési program célját és feladatát. Év végén az óvodapedagógusok szóbeli értékelést végeznek a gyermekek közösségi életének és egyéni fejlődésüknek alakulásáról.

Az egyéni képességfejlesztésnek mindenhol érvényesülnie kell. Minden óvónőnek tudnia kell, hogy melyik gyermeket miben, mivel kell fejleszteni ahhoz, hogy önmagához képest optimálisan fejlődjön.

Legfontosabb a gyermekek folyamatos megfigyelése, megismerése. Követni kell fejlődési ütemüket, jelezni a lemaradásokat, eredményeket.

A csoportok év végi értékelései határozzák meg a következő nevelési év kiemelt feladatait.

XXV. AZ ISKOLAI ALKALMASSÁG JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉN

A gyermek belső érése, a családi és az óvodai nevelés eredményeként az egészségesen fejlődő kisgyermek az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget.

A testi érettséget az orvos, védőnő, óvodapedagógus együttesen állapítja meg.

A pszichikus érettség hiteles ismerői a pedagógusok és a szülők. Az óvodapedagógusok folyamatos megfigyelése, az együtt eltöltött hosszú idő reális véleményezéshez vezet, mint a teljesítményszintek mérése, különleges vizsgálatok sora. (Kivételek ez alól az átlagostól eltérő, problémás gyermekek. Az ő esetükben a megfelelő szakember közreműködése szükséges.)

Tapasztalataink szerint:

Megfelelően kommunikáljon, életkorának megfelelően ki tudja fejezni gondolatait, érzelmeit.

Elemi ismeretekkel rendelkezzen önmagáról és környezetéről, ismerje a viselkedés alapvető szabályait, szokásokat.

Testileg arányosan fejlett és teherbíró legyen, mozgása összerendezett.

Az egészségesen fejlődő gyermek, érdeklődő, a tanuláshoz szükséges képességek folyamatosan fejlődnek, megjelenik a szándékos figyelem, kialakulóban van az elemi gondolkodás.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára.

A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll: Az iskolai élet és tanító elfogadására.

Képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival, amennyiben ezt az iskolai légkör lehetővé teszi.

A szociálisan érett gyermek: Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni.

Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásában, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg, miközben kitartása, munkatempója, önfigyelme is alakul.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Szakértői véleményezést végezte:

Dátum:

Aláírás:

Egyetértését nyilvánította Óvoda, Fertőrákos Szülői Szervezete:

Dátum:

Aláírás:

Az Óvoda, Fertőrákos nevelőtestülete elfogadta:

Dátum:

Aláírás:

Jóváhagyta:

Fertőrákos Önkormányzata

Dátum:

Aláírás:

A Német Nemzetiségi Önkormányzat

Dátum:

Aláírás

ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

- A nevelési program érvényességi ideje:
- Az óvoda 2018. szeptember 1. napjától szervezi meg nevelő munkáját a nevelési program alapján.
- Ezen program érvényességi ideje határozatlan időre szól.
- A nevelési program értékelése, felülvizsgálata
- A PP-ban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.
- Évente a nevelőtestületnek el kell végeznie a program korrekcióját.
- A vizsgálatba bevonjuk a szülői szervezetet is.
- Szükségesség esetén a pedagógiai program módosítása
- A módosításra javaslatot tehet:
  - a nevelőtestület bármely tagja
  - az óvoda főigazgatója
  - a szülői szervezet
  - az óvoda fenntartója
- A pedagógiai program módosítását a nevelőtestület fogadja el, és a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.
- A módosított program a jóváhagyást követő tanév szeptember 1. napjától lép életbe.
- A PP nyilvánosságra hozatala.
- A PP minden érdeklődő számára megtekinthető.
- Megtalálható minden csoportban.

FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM

- Pethő Ágnes: Az óvodai nevelőmunka szabályozása. Óv. i. Nevelés 1996. 8.sz.
- Balogh Éva: Fejlődéslélektan (Hajdúböszörményi Óvóképző főiskola 1993).
- Ranschburg Jenő: Félelem, harag, agresszió (Tankönyvkiadó 1981).
- Neményi Mária: A család (Gondolat 1988).
- Dr. Tóthszöllősyné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában (Bp. FER-CO Kft. És a Váci Ofszer Kft. 1994).
- Zöldovi: Ötletgyűjtemény kisgyermek környezet- és természetvédelmi neveléséhez (Szolnok, Tisza Klub 1997).
- Az óvodai nevelés országos alapprogramja. Magyar Közlöny, 1996. 71.sz.
- Az óvodai nevelés programja. Bp. OPI, 1989.
- Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel JNSZM Ped. Int. 1997.
- Zilahi Józsefné – Stöckert Károlyné – Dr. Ráczné Dr. Főző Klára: Óvodai nevelés játékkal, mesével Bp. 1997. Eötvös Könyvkiadó.
- Környezetünk felfedezése füzet 1. Száma (Fiumei Óvoda Szolnok) Grafiti Nyomda 1996.
- Mérei Ferenc – Binet Ágnes: Gyermeklélektan. Gondolatkiadó, Bp. 1978.
- A Csornai Napközi Otthonos Óvoda nevelési programja. Csorna, 1998.
- Láng Judit: Differenciált egyéni bánásmód alkalmazása az óvodában. Heves Megyei Tanács Pedagógiai Intézete, Eger 1988.
- Személyiségfejlődés És módszerek. Hajdú – Bihar Megyei Pedagógiai Intézet Debrecen, 1991.
- Varanka Zoltánné: Az óvodai nevelés és tanulás tervezése a csoportnaplóban. LITOGRAPH Kft. Bp. 1997.
- Makra Lajosné – Fülöpné Kiss Ibolya – Laki Judit: Óvodai élet a „százholdas pagonyban” 1997. Dezső Lászlóné nyomdája.
- Kövér Sándorné dr.: Óvodai nevelés nem csak vezetőknek, Hajdúböszörmény, 1993.
- Pereszlényi Éva – Porkolábné dr. Balogh Katalin: Játék – Mozgás Kommunikáció Bp. Alcius Bt. 1996.
- Porkolábné dr. Balogh Katalin – Dr. Pál Judit – Pintér Éva – Szaitzné Gregorits Anna: Komplex prevenció óvodai program. Bp. 1996.
- Négyszínvirág. A Vésztői Napközi otthonos Óvoda nevelési programja. Békéscsaba. Ipszilon Kft. 1998.
- Az óvodavezetők kézikönyve I-V. OKKER Oktatási Iroda, Bp. 1995-1998.
- Hatályon kívül helyezve: 2010. évi CXXX. törvény 12. § alapján. Hatálytalan: 2014. IX. 2-től.
- Hatályon kívül helyezve: 2010. évi CXXX. törvény 12. § alapján. Hatálytalan: 2013. IX. 2-től.
- Megállapította: 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelet 1. §, 1. melléklet 1. Hatályos: 2018. IX. 1-től.
- Beiktatta: 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelet 1. §, 1. melléklet 2. Hatályos: 2018. IX. 1-től.
- Megállapította: 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelet 1. §, 1. melléklet 3. Hatályos: 2018. IX. 1-től.
- Megállapította: 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelet 1. §, 1. melléklet 4. Hatályos: 2018. IX. 1-től.

- Megállapította: 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelet 1. §, 1. melléklet 5. Hatályos: 2018. IX. 1-től.
- Megállapította: 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelet 1. §, 1. melléklet 6. Hatályos: 2018. IX. 1-től.
- Megállapította: ugyane rendelet 2. §. Hatályos: 2014. IX. 1-től.
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról (Púétv.)

Nemzeti, etnikai kisebbségek felhasznált szakirodalma:

- Óvodai nevelés országos alapprogramja.
- Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve Magyar Közlöny, 1997. 95. sz.
- Deli Andrásné: A nemzeti, etnikai kisebbségi óvodai nevelés irányelvei. Óvodai Élet, 1996. IV. évf. 4. sz.
- Komm wir spielen. Katz und Maus. Szerző: Róza Mammel, Bp. MKM. 1996.
- Deutsch für Kinder. Szerző: Róza Mammel, Bp. MKM. 1995.
- Róza Mammel: Komm, wir wollen tanzen. Bp. MKM. 1997.
- Livia Mádl-Pálfy, Beáta Tujner-Markó: Káspertheater und ums Jahr. Ernst Klett Verlag GmbH, Stuttgart, 1996.
- Reinhild Heuer: Mit Spiel und Spaß durch's Jahr. Vehling-Verlag, Werl i.W. 1993.